

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ

ਇਸ ਮਡਿਊਲ ਦੇ ਦੋ ਸੈਸ਼ਨ ਹਨ। ਸੈਸ਼ਨ 1 ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਵਿਕਾਸ ਸੰਬੰਧੀ ਉੱਚਤ ਸ਼ੈਲੀ ਦੀ ਸੰਖੇਪ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਸੈਸ਼ਨ 2 ਛੇਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਤ ਹੈ।

ਤੁਸੀਂ ਸ਼ਾਇਦ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਰੈਚ, ਡੇ ਕੇਅਰ, ਪਲੇ ਸਕੂਲ, ਨਰਸਰੀ ਸਕੂਲ ਜਾਂ ਕਿੰਡਰਗਾਰਡਨ ਵਿਖੇ ਜਾ ਰਹੇ ਦੇਖਿਆ ਹੋਵੇਗਾ। ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਹੈ ਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀ ਕਰਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਬੱਚੇ ਇਨ੍ਹਾਂ ਕੇਂਦਰਾਂ ਵਿੱਚ ਰਹਿਣ ਪਸੰਦ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੋਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਹਨ? ਮਡਿਊਲ ਦੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਜਾਣ ਸਕੋਗੇ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਹੈ, ਬੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਇਸ ਉਮਰ ਸਮੂਹ ਦੇ ਨਾਲ ਕਿਸ ਕਿਸਮ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਅਪਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ?

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

ਇਸ ਮਡਿਊਲ ਦੇ ਅੰਤ ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਹੋ ਸਕੋ—

- ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ
- ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ
- ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪੈਡੇਗੋਜੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ
- ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ
- ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ
- ਦੱਸੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰਵਿਘਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ

ਹੈ

ਸਰਗਰਮੀ: ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਬਚਪਨ ਦੇ ਦਿਨਾਂ ਦੀਆਂ ਯਾਦਾਂ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ (ਇਕ ਸੁਹਾਵਣਾ ਅਤੇ ਇਕ ਇੰਨਾ ਸੁਹਾਵਣਾ ਨਹੀਂ)। ਫਿਰ ਵਿਚਾਰ-ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰੋ, ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਅਤੇ ਯਾਦਾਂ ਕਿਵੇਂ ਇੱਕ ਜੀਵਨ ਭਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਛੱਡਦੀਆਂ ਹਨ। ਤੁਸੀਂ ਕੁਝ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਅਸੀਂ ਆਪਣੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖੀਆਂ ਹੋਈਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ / ਨਮੂਨਿਆਂ ਨੂੰ ਯਾਦ ਕਰਦੇ ਹਾਂ।

ਜਾਣ ਪਛਾਣ

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਚਪਨ ਨੂੰ ਜਨਮ ਤੋਂ ਅੱਠ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਪਰਿਭਾਸ਼ਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਾਲ ਹੀ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ, ਬਚਪਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲ ਉੱਚ ਤਰਜੀਹ ਦੇ ਇੱਕ ਖੇਤਰ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਉਭਰੇ ਹਨ। ਬਚਪਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਵਿਕਾਸ ਟੀਚੇ (ਐਸ।ਡੀ।ਜੀ) ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਟੀਚੇ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ। ਐਸ।ਡੀ।ਜੀ। ਦਾ ਟੀਚਾ 4।2 ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੇ ਕਿ ਸਾਰੀਆਂ ਲੜਕੀਆਂ ਅਤੇ ਲੜਕੇ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਾਂਝੇ ਸਮੂਹਾਂ ਅਤੇ ਅਪੰਗਤਾ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ, ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਵਿੱਚ 2030 ਤੱਕ ਬਚਪਨ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਵਿਕਾਸ, ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਕੁਆਲਟੀ ਦੀ ਪਹੁੰਚ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਹ ਮੁਢਲੀ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ ਤਿਆਰ ਰਹਿਣ। ਭਾਰਤ ਉਨ੍ਹਾਂ 193 ਦੇਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚੋਂ ਇੱਕ ਹੈ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਐਸ।ਡੀ।ਜੀ।ਜ਼ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕੀਤਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤੀ ਵੱਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਲਈ ਵਚਨਬੱਧ ਹੈ।

ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੇ ਪਹਿਲੇ ਛੇ ਸਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਬੱਚੇ ਦੇ ਜੀਵਨ ਕਾਲ ਵਿੱਚ 'ਨਾਜ਼ੁਕ' ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਕਿਉਂਕਿ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਦਰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪੜਾਅ ਨਾਲੋਂ ਤੇਜ਼ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਦਿਮਾਗ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਬਹੁਤ ਲਚਕਦਾਰ ਅਤੇ ਅਨੁਕੂਲ ਹੈ। ਨਿਓਰੋ ਸਾਇੰਸ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਹਾਲ ਹੀ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਖੋਜਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਦਿਮਾਗ ਦਾ 90 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਵਿਕਾਸ ਉਸ ਸਮੇਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਦੀ ਉਮਰ 5 ਸਾਲ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਵਾਧਾ ਨਾ ਸਿਰਫ਼ ਬੱਚੇ ਦੀ ਪੇਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਿਹਤ ਦੀ ਸਥਿਤੀ ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਬਲਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਮਨ ਦੇ ਮਨੋਵਿਗਿਆਨਕ ਤਜਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦਾ ਵੀ ਇਨ੍ਹਾਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਸਾਹਮਣਾ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਇਸ ਲਈ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਸੈਟਿੰਗ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਵੇਸ਼ ਕਰਨਾ, ਵਿਵਸਥਾਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਬਹੁਤ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ 3-10 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਵਾਲੀ ਕਿਸੇ ਸੈਟਿੰਗ ਵਜੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ (ਆਂਗਣਵਾੜੀ, ਬਾਲਵਾੜੀ, ਨਰਸਰੀ, ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ, ਤਿਆਰੀ, ਪ੍ਰੀ-ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ, ਐਲ ਕੇ ਜੀ, ਯੂਕੇਜੀ, ਆਦਿ)।

ਭਾਰਤ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਤਿੰਨੋਂ ਸੈਕਟਰਾਂ, ਭਾਵ ਸਰਕਾਰੀ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਅਤੇ ਐਨ।ਜੀ।ਓਜ਼ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਸਰਕਾਰ ਵਿੱਚ ਇਹ ਮੁੱਖ ਤੌਰ 'ਤੇ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਸੇਵਾਵਾਂ (ਆਈ।ਸੀ।ਡੀ।ਐੱਸ।), ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਕੇਂਦਰਾਂ ਰਾਹੀਂ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਲਗਭਗ 40 ਪ੍ਰਤੀਸ਼ਤ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਹੜੇ ਵਿੱਚ ਸਹਿ-ਅਧਾਰਤ ਹਨ।

ਆਂਗਣਵਾੜੀਆ ਨਾਲ ਏਕਤਾ ਲਿਆਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਨੂੰ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਵਿਚ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ

ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਦੀ ਸਮੁੱਚੀ ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲੈਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇੱਥੇ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਹਨ ਜੋ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਨਿਯਮਿਤ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੇ ਅਤੇ ਕੁਝ ਐਨ।ਜੀ।ਓਜ। ਹਾਸ਼ੀਏ' ਤੇ ਪਛੜੇ ਵਰਗਾਂ ਤੋਂ ਆਉਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਮਾਜ ਭਲਾਈ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਸਾਲ 2017-18 ਵਿੱਚ ਐਮ।ਐਚ।ਆਰ।ਡੀ ਦੁਆਰਾ ਸਮਗਰਾ ਸਿੱਖਿਆ ਅਧੀਨ ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨਿਰੰਤਰਤਾ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸ ਇੱਕ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਦੋ ਸਾਲ ਸ਼ਾਮਲ ਕੀਤੇ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਦੇ ਜਵਾਬ ਵਿਚ ਐਨ।ਸੀ।ਈ।ਆਰ।ਟੀ। ਨੇ 'ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ' ਅਤੇ 'ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼' ਵਿਕਸਿਤ ਕੀਤੇ ਟੀਚਿਆਂ, ਪ੍ਰਮੁੱਖ ਧਾਰਨਾਵਾਂ / ਹੁਨਰਾਂ, ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ । ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ॥ ਦੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਤੀਸ਼ੀਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤਾ ਹੈ ।

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ, ਸਮੇਤ ਪਛੜੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ) ਲਈ ਇੱਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਹੈ ਤਿੰਨ ਤੋਂ ਛੇ ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ । ਇਹ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ - ਉਸਦੀ ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਵਾਤਮਕ, ਬੋਧਿਕ ਅਤੇ ਸਰੀਰਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣਾ ਜੋ ਬਦਲੇ ਵਿਚ ਜੀਵਨ ਭਰ ਸਿੱਖਣ ਅਤੇ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਲਈ ਇਕ ਠੋਸ ਅਧਾਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਇਕ ਕੁਦਰਤੀ, ਅਨੰਦਮਈ ਅਤੇ ਉਤੇਜਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਅਨੁਕੂਲ ਵਿਕਾਸ, ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਖਰਚਿਆਂ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦੇਵੇਗਾ। ਇਹ ਗੈਰ-ਰਸਮੀ, ਖੇਡਣ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀ ਅਧਾਰਤ ਪਹੁੰਚ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਦਿੱਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਨੀਵਾਂ ਵਿਸਤਾਰ ਨਹੀਂ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਅਰੰਭਕ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਕਲਾਸਾਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਨਿਰਵਿਘਨ ਤਬਦੀਲੀ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਂਦੀ ਹੈ ਜਿਸ ਨਾਲ ਵਧੀਆ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਧਾਰਨ ਦਰਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਢੁਕਵੇਂ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਮੋਟਰ, ਸਮਾਜਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਬੋਧ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸੁਹਜ ਦੀ ਕਦਰਦਾਨੀ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ।

ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਸਮਾਰਟ ਇਨਵੈਸਟਮੈਂਟ ਹੈ?

ਅਭਿਆਸ : ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ ਨੂੰ ਸਿਰਲੇਖਾਂ ਨਾਲ ਦੋ ਕਾਲਮਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ - ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਕੀ ਨਹੀਂ?। ਦੋਵਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦਿਓ। ਟ੍ਰੇਨਰ ਸਮੂਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਅਤੇ ਸੁਝਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸੰਚਾਲਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ

- ਬੱਚੇ ਚੰਗੀ ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਸੈਨੀਟੇਸ਼ਨ ਅਭਿਆਸਾਂ ਅਤੇ ਖਾਣ ਪੀਣ ਦੀਆਂ ਸਿਹਤਮੰਦ ਆਦਤਾਂ ਨੂੰ ਕਾਇਮ ਰੱਖਦੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਮੁਢਲੇ ਮੋਟਰ ਸਕਿੱਲ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਲੋੜੀਂਦੇ ਸਮਾਜਕ ਵਿਹਾਰ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।
- ਜ਼ਿੰਮੇਵਾਰੀ ਲਓ ਅਤੇ ਚੋਣ ਕਰੋ, ਕਿ ਬੱਚੇ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ,ਵੱਡੇ / ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚ ਸਹਿਯੋਗ, ਸਹਾਇਤਾ, ਸਾਂਝਾਕਰਨ, ਪਹਿਲਕਦਮੀਆਂ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਾਜਿਕ ਤੌਰ ਤੇ ਸਵੀਕਾਰਨਯੋਗ ਢੰਗ ਨਾਲ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ, ਨ੍ਰਿਤ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਅੰਦੋਲਨਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਅਤੇ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਗੱਲਬਾਤ ਵਿਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਂਦੇ ਹਨ, ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਦੇ

‘ਬੱਚੇ ਕਈ ਤਰੀਕਿਆਂ ਨਾਲ ਅੰਦਰ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਅਨੁਭਵ, ਬਣਾਉਣ, ਪ੍ਰਯੋਗ, ਪੜ੍ਹਨਾ, ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ, ਪੁੱਛਣਾ, ਸੁਣਨਾ, ਸੋਚਣਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਤ ਕਰਨਾ, ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਨਾ, ਭਾਸ਼ਣ ਵਿਚ, ਅੰਦੋਲਨ ਵਿਚ ਜਾਂ ਲਿਖਣਾ - ਦੋਵੇਂ ਜਾਂ ਇਕੱਲੇ। ਉਹ ਲੋੜੀਂਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਸਭ ਦੇ ਮੌਕੇ ਦੇ ਕੇਰਸ ਵਿੱਚ ਕਿਸਮ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਦੇ ਹਨ।’

- ਐਨਸੀਐਫ 2005।

ਹਨ ਅਤੇ ਕਿਸੇ ਵਿਚਾਰ ਨੂੰ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਖਿੱਚਦੇ ਹਨ।

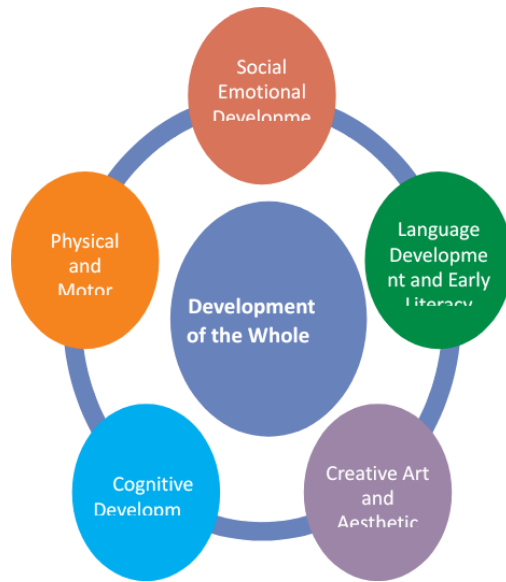
- ਬੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ।
- ਬੱਚੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਸਰੀਰਕ, ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਜੀਵ-ਵਿਗਿਆਨਕ ਵਾਤਾਵਰਣ ਬਾਰੇ ਵਿਆਖਿਆ ਭਾਲਦੇ ਹਨ।

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ ਪੈਡਾਗੋਜ਼ੀ- ਬੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ?

ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇਕ ਗੁਣਵੱਤਾ ਵਾਲਾ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਕਿੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਹੈ ਇਸ ਬਾਰੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਪਤਾ ਲਗਾ ਚੁੱਕੇ ਹੋਵੇਗੇ। ਇਸ ਭਾਗ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਨੈਤਿਕ ਸ਼ਾਸਤਰ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਵੇਗੇ।

ਖੇਡ

ਖੇਡ ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਲੋਂ ਸਿਖਣ ਦੇ 'ਤੇ ਹੈ। ਖੇਡ ਨੂੰ ਵਿਸ਼ਵਵਿਆਪੀ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚੇ ਦੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਢੰਗ ਵਜੋਂ ਮੰਨਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਖੇਡਣਾ ਪਸੰਦ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੁਆਰਾ ਖੇਜਣ ਅਤੇ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ (ਭਾਵ, ਸਰੀਰਕ, ਮੋਟਰ, ਸਮਾਜਿਕ, ਭਾਵਨਾਤਮਕ, ਭਾਸ਼ਾ, ਬੋਧਵਾਦੀ, ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸੁਹਜਤਮਕ ਵਿਕਾਸ) ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ, ਖੇਡਣਾ ਇਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਾਹਨ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਇਕ ਮਾਧਿਅਮ ਵਜੋਂ ਖੇਡ 'ਤੇ ਜ਼ੋਰ ਦਿੰਦਾ ਹੈ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਗਿਆਨ ਦੇ ਨਿਰਮਾਣ ਲਈ ਵਾਤਾਵਰਣ ਅਤੇ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਮੁਫਤ ਖੇਡਣ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਖੇਡ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਮੁਫਤ ਖੇਡ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਬਾਲਗ ਨਿਗਰਾਨੀ ਘੱਟ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਜਦੋਂ ਕਿ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਖੇਡ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਉਦੇਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦਿਆਂ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਲਿੰਗ ਦੇ ਅੜੀਅਲ ਬਿਆਨ ਤੋਂ ਪਰਹੇਜ਼ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਲੜਕੇ ਨਹੀਂ ਰੋਂਦੇ / ਗੁੱਡੀਆਂ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਖੇਡਦੇ ਆਦਿ। ਬੱਚਿਆਂ (ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਵੀ) ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੁਦ ਦੇ ਦਿਲਚਸਪ ਖੇਤਰਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨ ਦੀ ਆਜ਼ਾਦੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਜਾਂ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਡੋਮੇਨਾਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ।

ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਿਕਾਸ ਖੇਤਰਾਂ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਚਲਾਓ

ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮੋਟਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿਲਚਸਪ ਅਤੇ ਉਮਰ ਦੇ ਉੱਚ ਪੱਧਰੀ ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਅਤੇ ਨਿਯਮਤ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੜਨਾ, ਦੌੜਨਾ, ਜੰਪ ਕਰਨਾ, ਛੱਡਣਾ, ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾਉਣਾ, ਆਦਿ। ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ ਦੇ ਨਾਲ-ਨਾਲ, ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਲਈ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਯੋਜਨਾ ਨੂੰ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਾਕ ਪਲੇਅ, ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਖੇਡ, ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਨਾਲ ਮੁਫਤ ਇਨਡੋਰ ਖੇਡ ਲਈ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਪੇਂਟ, ਮਿੱਟੀ, ਬੁਰਸ਼, ਕ੍ਰੈਓਨਜ਼ ਆਦਿ ਨਾਲ ਇਹ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀ ਦੇ ਵਧੀਆ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ, ਕਲਪਨਾ ਨੂੰ ਪਾਲਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਵੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖੇਡ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪ੍ਰਸੰਗਿਕ ਢੰਗ ਨਾਲ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ ਅਤੇ ਚੁਣੌਤੀ ਦੇ ਲਈ ਆਗਿਆ ਦੇਣ ਲਈ ਸਧਾਰਣ ਤੋਂ ਗੁੰਝਲਦਾਰ, ਜਾਣੂ ਅਣਜਾਣ ਤੋਂ ਜਾਣੂ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਅਤੇ ਫਿਰ ਵੀ ਇਹ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੋਣ ਯੋਗ ਹੋਣੀਆਂ ਚਾਹੀਦੀਆਂ ਹਨ, ਜਦਕਿ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ ਵਾਲੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਦੀ ਪੂਰਤੀ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਸਮਾਜਿਕ-ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਬਚਪਨ ਦੇ ਦੌਰਾਨ ਸਮਾਜਿਕ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦੀ ਨੀਂਹ ਰੱਖੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਤੰਦਰੁਸਤੀ ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਚੰਗੀ ਸਰੀਰਕ ਅਤੇ ਮਾਨਸਿਕ ਸਿਹਤ ਅਤੇ ਖੁਸ਼ਹਾਲੀ ਅਤੇ ਸੰਤੁਸ਼ਟੀ ਦੀ ਭਾਵਨਾ। ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਨਿੱਘੇ, ਪਾਲਣ ਪੋਸ਼ਣ ਅਤੇ ਸਹਾਇਕ ਰਿਸ਼ਤੇ ਭਾਵਨਾਤਮਕ ਸੁਰੱਖਿਆ, ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਸਵੈ-ਸੰਕਲਪ ਅਤੇ ਦੂਜਿਆਂ ਲਈ ਸਤਿਕਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬਾਲਗ ਬੱਚਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਆਦਰ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਮਾਰਗਦਰਸ਼ਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਬੱਚੇ ਮੁਸ਼ਕਲਾਂ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ, ਸਵੈ-ਨਿਯੰਤਰਣ ਅਤੇ ਪਛਾਣ ਦੀ ਮਜ਼ਬੂਤ ਭਾਵਨਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ।

ਮੁਫਤ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚੋਣਾਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਫੈਸਲੇ ਲੈਣ ਅਤੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਅਧਿਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਮਾਜਿਕ ਪੱਖੀ ਵਿਵਹਾਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਸਮਰਥਨ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਨਾ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਦੂਜਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੀਆਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਦੀਆਂ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਅਤੇ ਹਮਦਰਦੀ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਨਾ। ਕਿਸੇ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਚੋਣ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਵੈ-ਨਿਯਮ, ਕੰਮ 'ਤੇ ਲਗਨ ਅਤੇ ਕੰਮ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਖਾਣ ਦਾ ਸਮਾਂ ਅਤੇ ਟਾਇਲਟ ਬਰੇਕ ਵਰਗੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਿਹਤ ਦੀਆਂ ਚੰਗੀਆਂ ਆਦਤਾਂ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਆਗਿਆ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਹੱਥ ਧੋਣਾ, ਪੌਸ਼ਟਿਕ ਭੋਜਨ ਖਾਣਾ, ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਖਾਣਾ, ਸਾਫ਼ ਪਾਣੀ ਪੀਣਾ ਆਦਿ।

ਰਚਨਾਤਮਕ ਕਲਾ ਅਤੇ ਸਮੀਕਰਨ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ

ਸੰਗੀਤ, ਕਲਾ ਅਤੇ ਸ਼ਿਲਪਕਾਰੀ ਦੁਆਰਾ ਕਲਪਨਾ ਅਤੇ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦੇ ਅਵਸਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਲਾ, ਸੰਗੀਤ ਅਤੇ ਅੰਦੋਲਨ ਲਈ ਸਵੈ-ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ, ਅਨੰਦ ਅਤੇ ਸੁਭਾਅ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਦੂਸਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਨੂੰ ਵੇਖਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਉਹ ਸਭਿਆਚਾਰ ਅਤੇ ਦ੍ਰਿਸ਼ਟੀਕੋਣ ਵਿੱਚ ਅੰਤਰ ਦੀ ਕਦਰ ਅਤੇ ਸਨਮਾਨ ਕਰਨਾ ਵੀ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ।

ਪੇਂਟਿੰਗ, ਡਰਾਈਂਗ, ਸੰਗੀਤ, ਅੰਦੋਲਨ, ਮਿੱਟੀ ਦੇ ਮਾਡਿਲਿੰਗ ਦੁਆਰਾ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਅਵਸਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਬਾਰੇ ਸਮਝ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਸਲ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਘਟਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ

ਵਾਲੇ ਵਜੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵੀ ਅਵਸਰ ਦਿੰਦੀਆਂ ਹਨ ਲਿਖਣ ਲਈ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਵਧੀਆ ਮਾਸਪੇਸ਼ੀਆਂ ਦਾ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨਾ। ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਠੋਸ, ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ-ਅਧਾਰਤ ਖੇਡ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਿਚਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਕਲਪਨਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ।

ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਅਤੇ ਮੁਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਦੇ ਬਹੁ-ਭਾਸ਼ਾਈ ਪ੍ਰਸੰਗ ਦੇ ਮੱਦੇਨਜ਼ਰ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਘਰੇਲੂ ਭਾਸ਼ਾ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਤੋਂ ਵੱਖਰੀ ਹੈ। ਇਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਸੰਗਾਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਆਦਿਵਾਸੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਜਾਂ ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਉਪਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਅਤੇ ਵੱਧ ਰਹੇ ਹੁਣ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਮਾਧਿਅਮ ਦੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਜਿੱਥੇ ਜ਼ਿਆਦਾਤਰ ਮਾਮਲਿਆਂ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਜੁਬਾਨੀ ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ ਨਾਲ ਕਿਸੇ ਵੀ ਜਾਂ ਥੋੜੀ ਜਾਣੂ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਦੇ ਅਧਾਰ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਏ ਬਿਨਾਂ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਟੇ ਵਜੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਧਾਰਣ ਡੀਕੋਡਿੰਗ ਦੇ ਜ਼ਰੀਏ ਮਕੈਨੀਕਲ ਤੌਰ ਤੇ ਪੜ੍ਹਨਾ ਸਿੱਖਦਾ ਹੈ, ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਸਮਝ ਦੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਾਰੇ ਵਿਸ਼ੇ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ ਵਿਚੋਲੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਇਸ ਨਾਲ ਮੁਢਲੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪਾੜੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਬਾਅਦ ਦੀ ਕਾਰਗੁਜ਼ਾਰੀ' ਤੇ ਉਲਟ ਪ੍ਰਭਾਵ ਪਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਇਸ ਚੁਣੌਤੀ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਸਾਡੇ ਕੋਲ ਵੱਡੀ ਗਿਣਤੀ ਵਿੱਚ ਬੱਚੇ ਹਨ ਜੋ ਪਹਿਲੀ ਪੀੜ੍ਹੀ ਦੇ ਸਿੱਖਿਅਕ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਸਾਖਰਤਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦਾ।

ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਜੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਅਰਾਮਦੇਹ, ਗੈਰ-ਨਾਜੁਕ ਅਤੇ ਤਣਾਅ ਮੁਕਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਦੂਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਬਾਲਗਾਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਬੋਲਣ, ਸੁਣਨ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਬਿਆਨ ਕਰਨ ਦੇ ਕਾਫ਼ੀ ਮੌਕੇ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ । ਕਹਾਣੀ-ਕਥਨ, ਤੁਕਾਂ, ਰੇਲ ਪਲੇਅ ਅਤੇ ਡਰਾਮੇਬਾਜ਼ੀ ਆਦਿ ਦੇ ਮੌਕੇ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾਉ, ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਰੰਗੀਨ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉ , ਜੋ ਕਿ ਕੈਪਸ਼ਨਾਂ, ਲੇਬਲਾਂ ਅਤੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦੇ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਹੋਵੇ, ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਦੇ ਟੈਗ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ। ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸਕਾਰਾਤਮਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਅਰਥਾਤ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਜਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਅੰਦਰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੇ ਨਮੂਨਿਆਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ, ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦਿੱਖ ਚਿੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਆਕਾਰ / ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਨਾ ਸਿੱਖਣਾ, ਇਹ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਬਾਅਦ ਵਿੱਚ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸੰਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਚੰਗੀਆਂ

ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਪੜ੍ਹੇ ਜਾਂ ਦਿਲਚਸਪੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਕਿਤਾਬਾਂ ਵੇਖਣ ਵਾਲੇ ਤਜਰਬੇ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਾਮਿਕਸ, ਰਸਾਲਿਆਂ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਆਦਿ ਦੀ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਸਮੱਗਰੀ ਦੀ ਵਿਆਪਕ ਲੜੀ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਕੇ ਅੱਗੇ ਵਧਣਾ, ਸਾਰੀ ਕਲਾਸ ਵਿਚ ਅਧਿਆਪਕ ਨਾਲ ਸਾਂਝੇ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਕਹਾਣੀਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿਚ ਪੜ੍ਹਨਾ। ਸਮੂਹ ਜਾਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਤੌਰ ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸੁਤੰਤਰ ਪਾਠਕ ਬਣਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨਗੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਮੁਢਲੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿੱਚ ਆਉਂਦੇ ਹਨ। ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਲਈ, ਅਧਿਆਪਕ ਅਜਿਹੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਤਿਆਰ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਨਾਲ ਜਾਣੂ ਕਰਵਾਉਣ ਲਈ ਦਿਨ-ਪ੍ਰਤੀ-ਦਿਨ ਦੀਆਂ ਸਰਗਰਮੀਆਂ ਜਿਵੇਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਖਰੀਦਦਾਰੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣਾ, ਕਿਸੇ ਦੇਸਤ ਨੂੰ ਮੇਲ ਭੇਜਣਾ ਮਾਧੇ, ਜਾਂ ਇਕੋ ਸਮੇਂ ਚਾਰਟ ਪੇਪਰ / ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬਣਾਈ ਜਾ ਰਹੀ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਲਿਖਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਟ ਬੋਲਣ ਵਾਲੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਲਿਖਤੀ ਰੂਪ ਹੈ।

ਵਾਤਾਵਰਣ ਜਾਗਰੂਕਤਾ, ਵਿਗਿਆਨਕ ਸੋਚ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਸੰਬੰਧੀ ਤਰਕ ਲਈ ਕਿਰਿਆਵਾਂ

ਬੱਚੇ ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਜਨਮ ਤੋਂ ਵਿਗਿਆਨ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨਾਲ ਪੈਦਾ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਦੁਨੀਆ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਅਤੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦਾ ਇੱਕ ਵੱਡਾ ਟੀਚਾ ਇਸ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਵਧੇਰੇ ਧਾਰਨਾ ਅਧਾਰਤ ਸਮਝ ਲਈ ਗ੍ਰੈਜੂਏਟ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਕੇ ਵਧੇਰੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਸੋਚ ਵੱਲ ਵਧਣਾ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰੀਰਕ, ਸਮਾਜਕ ਅਤੇ ਕੁਦਰਤੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸਿੱਧੇ ਤਜਰਬੇ ਅਤੇ ਪਰਸਪਰ ਪ੍ਰਭਾਵ ਦੁਆਰਾ ਆਪਣੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੀ ਦੁਨੀਆਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦੁਆਰਾ ਹੱਲ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਰੰਗਾਂ, ਆਕਾਰ, ਅਕਾਰ, ਮਾਤਰਾ, ਸਬਜ਼ੀਆਂ, ਫਲਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰਾਂ ਵਿੱਚ ਫਰਕ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਹਰੇਕ ਸੰਕਲਪ ਦਾ ਅਨੁਭਵ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਮੁਢਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਬਾਲਗਾਂ ਨਾਲ ਸੰਚਾਰ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀ ਹੈ, ਕਿਉਂਕਿ ਬੱਚਾ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਭਾਸ਼ਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਧਾਰਨਾ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਵਿਚ ਵੀ ਬਹੁਤ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਭੂਮਿਕਾ ਅਦਾ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਬੇਧਿਕ ਵਿਕਾਸ ਇਸ ਪ੍ਰਕਾਰ ਅਨੁਭਵੀ ਸ਼੍ਰੇਣੀਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਨੇੜਿਓਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹੈ - ਸੰਵੇਦਨਸ਼ੀਲ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਦਾ ਵਿਕਾਸ। ਸੰਵੇਦਨਾਤਮਕ ਹੁਨਰ ਜਿਵੇਂ ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਮਿਲਣਾ, ਜਾਂ ਵਰਗੀਕਰਣ, ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਸੋਧਣ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚ ਕ੍ਰਮ ਲਈ ਆਲੋਚਨਾਤਮਕ ਸੋਚ, ਤਰਕ, ਸਮਝ ਅਤੇ ਸਮੱਸਿਆ ਦੇ ਹੱਲ ਲਈ ਉੱਚਿਤ ਅਧਾਰ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਇੱਕ ਵਿਗਿਆਨਕ ਸਮਝ ਦਾ ਅਧਾਰ ਹਨ।

ਗਣਿਤ ਦੀ ਸੋਚ ਅਤੇ ਤਰਕ ਗਿਆਨ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਇੱਕ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਉਪ-ਡੋਮੇਨ ਹੈ। ਗਣਿਤ ਦੀ ਸੋਚ ਵਿਚ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਗੁਣਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚੇ ਬਿਨਾਂ ਵਸਤੂਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਤਰਾਤਮਕ ਅਤੇ ਸਥਾਨਿਕ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਸੋਚਣਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਨ ਲਈ, ਇਹਨਾਂ ਸੰਬੰਧਾਂ ਬਾਰੇ ਭਾਵਨਾ ਉਭਰ ਕੇ ਸਾਹਮਣੇ ਆਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹਨਾਂ ਪੈਟਰਨਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਅਤੇ ਵਧੇਰੇ ਸੰਖੇਪ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਵਿਕਸਿਤ ਹੁੰਦੀਆਂ ਹਨ। ਬਚਪਨ ਦੇ ਬਚਪਨ ਵਿਚ, ਅਸੀਂ ਗਣਿਤ ਦੇ ਬੁਨਿਆਦੀ ਵਿਚਾਰਾਂ ਲਈ ਵਿਕਾਸ ਦਾ ਮਾਰਗ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਾਂ - ਉਹਨਾਂ ਵਿਚੋਂ ਜੋ ਕਿ ਅੰਕ ਦੀ ਗਿਣਤੀ, ਅਕਾਰ, ਦੂਰੀ, ਲੰਬਾਈ, ਚੌੜਾਈ, ਭਾਰ ਅਤੇ ਉਚਾਈ ਤੋਂ ਲੈ ਕੇ ਅੰਕ ਭਾਵ ਅਰਥ-ਗਣਿਤ ਜਾਂ ਅਲਜਬਰਾ ਦੇ ਸੰਬੰਧ ਵਿਚ ਪੂਰਵ ਸੰਕਲਪਾਂ ਵਜੋਂ ਜਾਣੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਸਥਾਨ ਦੀ ਭਾਵਨਾ ਤੋਂ ਜਿਓਮੈਟ੍ਰਿਕਲ ਵਿਚਾਰਾਂ ਤੱਕ। ਅਧਿਆਪਕ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀਆਂ ਸੰਕਲਪਾਂ ਨੂੰ ਬੁਨਿਆਦੀ ਤਜਰਬਿਆਂ ਵਜੋਂ ਪੇਸ਼ ਕਰਨ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ, ਇਹ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਅਤੇ ਆਕਾਰਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਦੀ ਹੋਰ ਸਿਖਲਾਈ ਲਈ ਇੱਕ ਢੁਕਵਾਂ ਅਧਾਰ ਦੇਵੇਗੀ ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਜ਼ਦੀਕੀ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨਾਲ ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਜਾਂ ਆਕਾਰ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ।

ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

1। ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਰਵਪੱਖੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹੜੇ

ਸਾਵਧਾਨ

- ਕੋਈ ਦਾਖਲਾ ਟੈਸਟ ਨਹੀਂ (ਜੁਬਾਨੀ/ ਲਿਖਿਤ / ਗਲਬਾਤ)
- ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਟੈਸਟ/ ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨਹੀਂ
- ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸਜਾ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ

- ਕੋਈ ਰਸਮੀ ਟੈਸਟ / ਪ੍ਰੀਖਿਆਵਾਂ ਨਹੀਂ
- ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਸਜਾ ਜਾਂ ਬਾਲ ਸ਼ੋਸ਼ਣ ਨਹੀਂ

ਹੀਦਾ ਹੈ?

2। ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਪੜਾਅ 'ਤੇ ਫੋਨੋਲੋਜੀਕਲ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਕਿਉਂ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ?

ਅਭਿਆਸ : ਅਵਾਜ਼ ਬਦਲ

ਟ੍ਰੇਨਰ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਨਾਵਾਂ ਦੀ ਪਹਿਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਬਦਲਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਜੇ ਆਵਾਜ਼ ਹੈ -ਐਮ / ਫਿਰ ਸੀਮਾ, ਸੰਜੇ, ਪੰਕਜ, ਮੀਨਾ, ਜੇਤੀ, ਮਨੋਜ ਮੀਮਾ, ਮੰਜੇ, ਮਨਕਜ, ਮੀਨਾ, ਮਯੋਤੀ, ਮਨੋਜ, ਆਦਿ ਕ੍ਰਮਵਾਰ।

ਫਿਰ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਹ ਗਿਣਨ ਲਈ ਵੀ ਕਿਹਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਕਿ ਕਿੰਨੇ ਨਾਮ ਅਜੇ ਵੀ ਬਦਲੇ ਗਏ ਹਨ।

ਅਭਿਆਸ : ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ ਵਾਲਿਆਂ ਨੂੰ 5-6 ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਕ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਪਹਿਲਾ ਖੇਤਰ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਉਸ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਖੇਤਰ ਦੇ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਦੋ / ਤਿੰਨ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ।

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ

ਮੁਲਾਂਕਣ ਦਾ ਉਦੇਸ਼ ਇਹ ਜਾਣਨਾ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਜੋ ਜਾਣਦੇ ਅਤੇ ਸਮਝਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਜੋ ਉਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਲਿਖਦੇ ਹਨ, ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ, ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਮੁਲਾਂਕਣ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਜਾਣਨ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ - ਉਹ ਪਹਿਲਾਂ ਤੋਂ ਕੀ ਜਾਣਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਨੂੰ ਅੱਗੇ ਵਧਾਉਣ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਸਹਾਇਤਾ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨਿਰੀਖਣ, ਪੁਰਾਣੇ ਰਿਕਾਰਡਾਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਮੂਨੇ, ਚੈੱਕਲਿਸਟਾਂ, ਪੋਰਟਫੋਲੀਓ, ਰੁਬ੍ਰਿਕਸ, ਸਿਹਤ ਕਾਰਡ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਦੇ ਦਿਨੋਂ-ਦਿਨ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੀ ਵਿਆਖਿਆ ਕਰਦਿਆਂ ਮੁਲਾਂਕਣ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਸਾਰੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਦਸਤਾਵੇਜ਼ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਦੌਰਾਨ ਮੁਲਾਂਕਣ ਵਿਕਾਸ ਦੇਰੀ, ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਵਿਦਿਅਕ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਸੰਭਾਵਿਤ ਕਾਬਲੀਅਤਾਂ ਦੀ ਛੇਤੀ ਪਛਾਣ ਨੂੰ ਯਕੀਨੀ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਵੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ।

ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ

ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਈ, ਬੱਚਿਆਂ, ਸਿੱਖਣ ਲਈ ਸੰਪੂਰਨ ਅਤੇ ਸਹਿਜ ਪਹੁੰਚ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਲਈ ਬੱਚੇ, ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦਰਮਿਆਨ ਭਾਈਵਾਲੀ ਹੋਣਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਜੋ ਕੁਝ ਪ੍ਰਾਪਤ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਉਸਨੂੰ ਘਰ ਵਿੱਚ ਮਜ਼ਬੂਤ ਜਾਂ ਪੁਰਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਜਾਂ ਅਪਤਾ ਦੇ ਹਾਲਤਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ

ਲਿੰਕੇਜ਼ ਦੇ ਲਾਭ

- ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਾਰੀਦਾਰੀ ਵਧਾਉਣਾ
- ਦਾਖਲੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣਾ
- ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਪੱਧਰਾਂ ਤੇ ਉੱਚ ਪ੍ਰਾਪਤੀ
- ਹੇਠਾਂ ਵੱਲ ਵਧਣ ਦੇ ਰੁਝਾਨ nMU rokxw
- ਸਕੂਲ ਦੀ ਬਿਹਤਰ ਤਿਆਰੀ
- ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਸਰੋਤ ਉਪਯੋਗਤਾ

ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਅਯੋਗਤਾ ਦੀ ਛੇਤੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ, ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਸਿੱਖਣ ਦੀਆਂ ਯੋਜਨਾਵਾਂ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਅਤੇ ਪਰਿਵਾਰਕ ਮੈਂਬਰਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਅਤੇ ਜੋ ਲੋੜ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਏਜੰਸੀਆਂ ਨੂੰ ਭੇਜਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਅਧਿਆਪਕ ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਮਿਲ ਸਕਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਸੰਚਾਰ ਕਰ

ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਦੋਂ ਉਹ ਆਪਣੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਛੱਡਣ ਅਤੇ ਲੈਣ ਆਉਣ ਤਾਂ ਉਹਨਾਂ ਦੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਅਤੇ ਸਮਰੱਥਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਜਾਣਕਾਰੀ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਘਰ-ਅੰਦਰ ਕਰਵਾਈਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਲਈ ਸੁਝਾਅ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣ, ਬੱਚੇ ਦੇ ਕੰਮ ਦੇ ਨਮੂਨੇ, ਪ੍ਰਗਤੀ ਰਿਕਾਰਡ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਦੇਰੀ (ਜੇ ਕੋਈ ਹੈ) ਨੂੰ ਨਿਯਮਤ ਅੰਤਰਾਲਾਂ ਤੇ ਮੀਟਿੰਗਾਂ ਵਿੱਚ ਨਿਯਮਿਤ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਸਕੂਲ ਦੀਆਂ ਕਿਰਿਆਵਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣ ਦੇ ਸੈਸ਼ਨਾਂ, ਫੀਲਡ ਟ੍ਰਿਪਾਂ ਦਾ ਸੰਗਠਨ, ਸੱਭਿਆਚਾਰਕ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ, ਆਦਿ ਵਿੱਚ ਮਾਪੇ ਵਲੰਟੀਅਰਾਂ / ਸਰੋਤ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਵਜੋਂ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਆਦਿ ਵਕਾਲਤ / ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਜਾਂ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਸਮੇਂ ਸਮੇਂ ਤੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ।

ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ?
- ਤੁਹਾਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਲਗਦਾ ਹੈ ਕਿ ਮਾਪੇ ਪੀ ਐਸ ਈ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ?

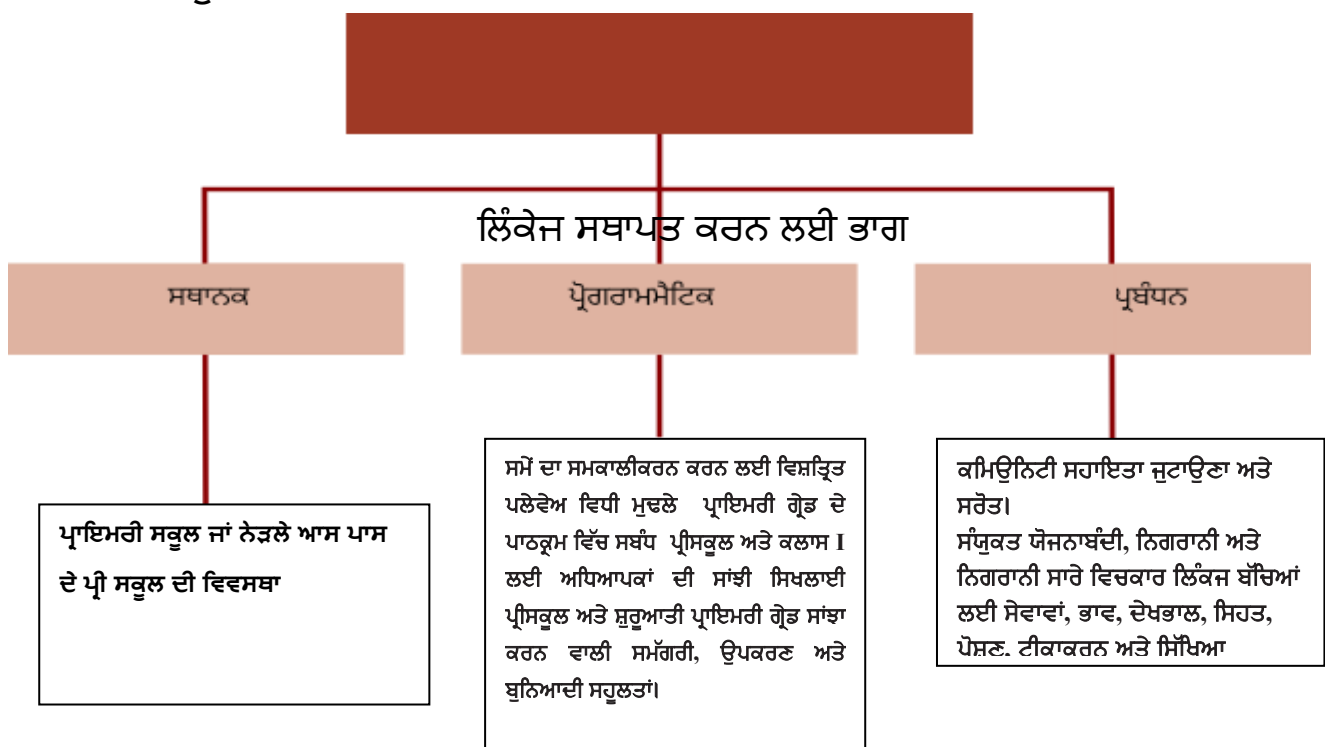
ਅਭਿਆਸ: ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਮਾਪਿਆਂ ਲਈ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਵਿਸ਼ੇ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸਿੱਖਿਆ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਸਮੱਗਰੀ, ਰਣਨੀਤੀਆਂ, ਲੋੜੀਂਦੀਆਂ ਪਦਾਰਥਾਂ ਦੀਆਂ ਤਿਆਰੀਆਂ, ਮਨੁੱਖੀ ਸਰੋਤ, ਤਕਨਾਲੋਜੀ, ਸਥਾਨ, ਆਦਿ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰਦੇ ਹੋਏ। ਬਣਾਉਣ ਲਈ

ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ,

ਮੁਢਲੇ ਗ੍ਰੇਡਾਂ ਵਿਚ ਲਿੰਕੇਜ ਅਤੇ ਸਮੂਥ ਤਬਦੀਲੀ

ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਗ੍ਰੇਡ ਵਿਚ ਤਬਦੀਲੀ ਬੱਚੇ ਲਈ ਚੁਣੌਤੀ ਭਰਪੂਰ ਹੋ ਸਕਦੀ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਨਵੇਂ ਮਾਹੌਲ, ਨਵੀਆਂ ਉਮੀਦਾਂ ਅਤੇ ਰਿਸ਼ਤਿਆਂ ਵਿੱਚ ਅਨੁਕੂਲ ਹੋਣਾ ਪੈਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਲਈ ਇਹ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਕਿ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਨ੍ਹਾਂ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਦਿੱਤੀ ਜਾਵੇ। ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਨੂੰ ਸੁਚਾਰੂ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਬਾਕਾਇਦਾ ਸੰਚਾਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਕਾਤਾਂ ਦਾ ਆਯੋਜਨ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਨਵੀਂ ਕਲਾਸ ਦਾ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲ ਸਕੇ ਅਤੇ ਬਿਹਤਰ ਤਿਆਰੀ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕੇ। ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ 2 ਦੀ ਸਰੀਰਕ ਸਥਾਪਨਾ ਪ੍ਰਿੰਟ-ਸਕੂਲ ਦੇ ਸਮਾਨ ਵਾਤਾਵਰਣ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਆਕਾਰ ਵਾਲੀਆਂ ਕੁਰਸੀਆਂ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਅਨੁਕੂਲ ਪਖਾਨੇ ਅਤੇ ਬੇਸਿਨ ਦੇ ਸਮਾਨ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ। ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪੇਰਟਫੋਲੀਓ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਰਿਪੋਰਟ ਕਲਾਸ 1 ਅਤੇ 2 ਦੇ ਕਲਾਸ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨਾਲ ਸਾਂਝੀ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਮਿਲ ਸਕੇ।

ਸਾਡੇ ਦੇਸ਼ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸੇਵਾਵਾਂ ਦੀਆਂ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਮੌਜੂਦ ਹਨ ਆਂਗਣਵਾੜੀ, ਬਾਲਵਾਦੀਆਂ, ਸਹਿ-ਆਂਗਣਵਾੜੀ, ਪ੍ਰਾਈਵੇਟ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਆਦਿ। ਕੁੱਲ 737666 ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਸੈਂਟਰ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਵਿੱਚ ਜਾਂ ਇਸ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਮੌਜੂਦ ਹਨ (ਸਰੋਤ: ਯੂਡੀਐਸਆਈ 2017-18)। ਜੇ ਸਥਾਨ, ਸਮੇਂ, ਸਮਗਰੀ, ਵਿਦਵਤਾ, ਸਰੋਤ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਆਦਿ ਦੇ ਹਿਸਾਬ ਨਾਲ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਲਿੰਕੇਜ ਸਥਾਪਿਤ ਕੀਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਮਾਰਟ ਨਿਵੇਸ਼ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਬਣਾਉਣ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਇੱਕ ਫੀਡਰ / ਇੰਪੁੱਟ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਕੰਮ ਕਰ ਸਕਦਾ ਹੈ।

ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

- ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹੈ?
- ਨਿਰਵਿਘਨ ਤਬਦੀਲੀ ਲਈ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਕਿਵੇਂ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਅਭਿਆਸ : ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸਹਿ-ਸਥਿਤ ਆਂਗਣਵਾੜੀ ਦੇ ਮਸਲਿਆਂ ਅਤੇ ਚਿੰਤਾਵਾਂ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਰੋ (ii) ਪ੍ਰਬੰਧਕ / ਪ੍ਰਿੰਸੀਪਲ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਤੇ ਉਹ ਸਹਿ-ਸਥਿਤ ਆਂਗਣਵਾੜੀ (iii) ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦਾ ਲਾਭ ਪਹੁੰਚਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਸਹਿ-ਸਥਿਤ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇੜਲੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਦੀ ਮੌਜੂਦਗੀ ਦੇ ਨਾਲ? ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਅਤੇ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਬੰਧ ਬੱਚਿਆਂ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਦਾ ਤਹਿ ਨਮੂਨਾ

ਹੁਣ, ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ, ਵਿਦਵਤਾ, ਮਾਪਿਆਂ ਦੀ ਸ਼ਮੂਲੀਅਤ, ਲਿੰਕੇਜਜ ਆਦਿ ਬਾਰੇ ਜਾਣਦੇ ਹੋ, ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਇਕ ਦਿਨ ਦੇ ਨਿਯਮ ਦਾ ਹੇਠਲਾ ਨਮੂਨਾ (ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਸਾਧਨ ਦੇ ਵਿਸ਼ੇ ਤੇ) ਇਹ ਸਮਝਣ ਵਿਚ ਤੁਹਾਡੀ ਮਦਦ ਕਰੇਗਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਲਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਹਰ ਖੇਡ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬੱਚੇ ਦੇ ਧਿਆਨ ਵਿੱਚ ਰੱਖਦੇ ਹੋਏ, 15-20 ਮਿੰਟ ਲਈ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਸੰਤੁਲਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਖੁਦਮੁਖਤਿਆਰੀ, ਫੈਸਲਾ ਲੈਣਾ ਅਤੇ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰਨਾ। ਸਮੂਹ ਅਤੇ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚਕਾਰ ਇੱਕ ਸੰਤੁਲਨ ਵੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਹਿਯੋਗ ਸਿੱਖਣ, ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਕੰਮ ਕਰਨਾ, ਸਾਂਝਾ ਕਰਨਾ, ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦੀ ਉਡੀਕ ਵਿੱਚ ਮਦਦ ਕਰਨ ਲਈ ਬਣਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਹਤ, ਸਫਾਈ ਅਤੇ ਪੇਸ਼ਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਵੀ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਕੰਮਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੋਏ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਸਾਵਧਾਨੀ ਨਾਲ ਨਿਗਰਾਨੀ ਕਰਨ ਲਈ ਮੁਢਲੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਵੱਖ ਵੱਖ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਕੀਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਸਹੀ ਸਮੇਂ 'ਤੇ ਸਹੀ ਦਖਲਅੰਦਾਜ਼ੀ ਕੀਤੀ ਜਾਏ ਕਿਉਂਕਿ ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਰਚੀਆਂ ਅਤੇ ਸਿੱਖਣ ਦੀ ਸ਼ੈਲੀ ਵੱਖਰੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।

Topic: Means of transport hours**Duration: 4**

Duratio n	Details
30 Minutes	ਜੀ ਆਇਆਂ ਨੂੰ, ਗਰਮ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਸਾਫ਼-ਸਫ਼ਾਈ ਜਾਂਚ (ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ਤ ਵੱਡੀ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ)
30 Minutes	ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਾਲੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁਫਤ ਖੇਡ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕੀਤੀ ਗਈ ਛੋਟੀ ਜਿਹੀ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ) ਬੱਚੇ ਖੇਡ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀ ਖੇਤਰ ਚੁਣ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੇ ਇਹ ਖੇਤਰ, ਗੁੱਡੀਆਂ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਪੜ੍ਹਨ ਦਾ ਖੇਤਰ, ਬਲਾਕ ਬਿਲਡਿੰਗ ਖੇਤਰ, ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਸਾਖਰਤਾ ਖੇਤਰ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਘੱਟ ਜਗ੍ਹਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਅਧਿਆਪਕ ਘੁੰਮਣ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ / ਦੋ ਕਿਰਿਆਸ਼ੀਲ ਖੇਤਰ ਮੁਹੱਈਆ ਕਰਵਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਅਨੰਦ ਲੈ ਸਕਣ। ਛੋਟੇ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਖੇਡ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ।)
15 Minutes	ਸਰਕਲ ਸਮਾਂ: ਮੁਫਤ ਗੱਲਬਾਤ (ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਵੱਡੀ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਕੀਤੀ) ਜਿੱਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਧ ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਬਿਠਾਇਆ ਜਾਵੇਗਾ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਦੇ ਹਨ (ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਕੀ ਕੀਤਾ, ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਗਏ, ਕੋਈ ਤਿਉਹਾਰ / ਸਮਾਗਮ ਕਿਵੇਂ ਮਨਾਇਆ ਗਿਆ)
15 Minutes	ਗਾਈਡਡ ਗੱਲਬਾਤ (ਵੱਡੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ) ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ 'ਤੇ ਇਕ ਕਵਿਤਾ ਗਾਉਂਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਕੂਲ ਆਉਣ ਵੇਲੇ ਕਿਹੜੇ ਵਾਹਨ ਵੇਖੇ ਹਨ; ਉਹ ਸਕੂਲ ਕਿਵੇਂ ਆਏ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮਾਪੇ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਤੇ ਜਾਂਦੇ ਹਨ। ਫਿਰ ਉਹ ਕੁਝ ਖਿਡੌਣੇ ਵਾਹਨ ਜਾਂ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਿਖਾਉਂਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਹੈ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦਾ ਧਿਆਨ ਡਿਸਪਲੇਅ ਬੋਰਡ ਵੱਲ ਖਿੱਚਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਆਪਣੀ ਉਂਗਲ ਰੱਖ ਕੇ ਹਰੇਕ ਵਾਹਨ ਦੇ ਹੇਠ ਲਿਖੇ ਨਾਮ ਪੜ੍ਹਦੀ ਹੈ।

30 Minutes	<p>ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ (ਅਧਿਆਪਕ ਦੁਆਰਾ ਆਰੰਭ ਕੀਤੀ ਗਈ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ)</p> <p>ਬੱਚੇ ਅਰਧ-ਚੱਕਰ ਵਿਚ ਬੈਠ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਕਈ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਇਕ ਖਿਤਿਜੀ ਕਤਾਰ ਵਿਚ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਨਿਰਧਾਰਤ ਮਾਪਦੰਡਾਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕ੍ਰਮ ਦਿੰਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜ਼ਮੀਨੀ ਆਵਾਜਾਈ, ਹਵਾਈ ਆਵਾਜਾਈ ਜਾਂ ਪਾਣੀ ਦੀ ਆਵਾਜਾਈ। ਮਾਪਦੰਡ ਵੀ ਚੱਕਰ ਜਾਂ ਮੋਟਰਾਂ ਜਾਂ ਮੈਨੂਅਲ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਛਾਂਟੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਇਹ ਗਤੀਵਿਧੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼੍ਰੇਣੀਆਂ ਅਨੁਸਾਰ ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਦੀ ਹੈ।</p>
30 Minutes	<p>ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ , ਅਰੰਭਕ ਸਾਖਰਤਾ ,ਕਲਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ) ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਪਸੰਦ ਦੇ ਵਾਹਨ ਨੂੰ ਚਿੱਤਰਣ ਅਤੇ ਰੰਗ ਕਰਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਡਰਾਇੰਗ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਕਿਹਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚੇ ਉਸ ਨੂੰ ਕੀ ਕਹਿੰਦੇ ਹਨ ਲਿਖਦੇ ਹਨ।</p>
10 Minutes	<p>ਹੱਥ ਧੋਣ ਅਤੇ ਸਨੈਕਸ ਦਾ ਸਮਾਂ - 30 ਮਿੰਟ</p>
10 Minutes	<p>ਭੋਜਨ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਹੱਥ ਧੋਣਾ</p>
30 Minutes	<p>ਬਾਹਰੀ ਖੇਡ</p> <p>ਅਧਿਆਪਕ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਊਟਡੋਰ ਖੇਡ ਦੇ ਖੇਤਰ ਵਿੱਚ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਲੈ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਉਹ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੌੜਣ, ਕੁੱਦਣ, ਝੁਲਿਆਂ, ਰੇਤ ਆਦਿ ਖੇਡਣ ਦਾ ਮੌਕਾ ਦਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਸਰੀਰਕ ਮੋਟਰ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਉਹ ਸਧਾਰਣ ਨਿਯਮਾਂ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਕੁਝ ਖੇਡ ਵੀ ਖੇਡ ਸਕਦੀ ਹੈ ਜੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੀ ਵਾਰੀ ਦਾ ਇੰਤਜ਼ਾਰ ਕਰਨਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ।</p>
30 Minutes	<p>ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਉਣਾ (ਬੱਚੇ ਨੇ ਕੰਮ ਕੀਤਾ, ਅਧਿਆਪਕ ਨੇ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ ਕੀਤਾ)</p> <p>ਅਧਿਆਪਕ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਵਾਹਨਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਕੱਢਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਾਹਨ ਦਾ ਨਾਮ ਪਛਾਣਨ ਅਤੇ ਦੱਸਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ। ਇਹ ਸੁਣਨ ਦੇ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਦਾ ਮੌਕਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਕ ਕਹਾਣੀ ਸੁਣਾਉਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦਾ ਹੈ "ਇਕ ਵਾਰ ਮੈਂ ਰੇਲ ਦੁਆਰਾ ਯਾਤਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਰੇਲ ਗੱਡੀ ਵਿਚ ਇਕ ਬੱਚਾ ਸੀ ਜੋ ਰੇ</p>

	<p>ਰਿਹਾ ਸੀ।" ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਅੰਦਾਜ਼ਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਕਿਉਂ ਸੋਚਦੇ ਹਨ ਕਿ ਬੱਚਾ ਰੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਨੂੰ ਹੋਰ ਦੁਹਰਾਉਂਦਿਆਂ ਬਣਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਬੋਲੇ ਗਏ ਵਾਕਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਨਾ ਜਾਰੀ ਰੱਖਣਾ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦਿਲਚਸਪੀ ਬਣਾਈ ਰੱਖਣ ਲਈ ਸੁਰਾਗ ਦਿੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮਾਂ ਨੂੰ ਜੋੜਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਫਿਰ ਕਲਾਸ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਗਾਇਨ ਕਰਦੀ ਹੈ।</p>
<p>10 Minutes</p>	<p>ਅਲਵਿਦਾ ਸਰਕਲ (ਵੱਡੀ ਸਮੂਹ ਗਤੀਵਿਧੀ, ਅਧਿਆਪਕ ਨਿਰਦੇਸ਼ਿਤ) ਬੱਚੇ ਅਤੇ ਅਧਿਆਪਕ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ ਕਿ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਦਿਨ ਵਿਚ ਕੀ ਕੀਤਾ ਅਤੇ ਕੀ ਕੀਤਾ। ਬੱਚੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬਾਰੇ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦਾ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਸਭ ਤੋਂ ਆਨੰਦ ਲਿਆ। ਉਹ ਕਹਾਣੀ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਉਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਘਰ ਜਾਣ ਵੇਲੇ ਆਵਾਜਾਈ ਦੇ ਆਮ ਸਾਧਨਾਂ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਗਲੇ ਦਿਨ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਅਤੇ ਘਰ ਦੀ ਧਾਰਣਾ 'ਤੇ ਸਿੱਖੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨ ਵਿਚ ਮਦਦ ਕਰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਮਾਪਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਅੱਗੇ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।</p>

ਨੋਟ:

ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਸਮਾਂ ਸਖਤ ਨਹੀਂ ਹੈ। ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਰੁਚੀ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਕੋਈ ਵੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਛੋਟਾ ਜਾਂ ਵਧਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸਮੇਂ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਤੋਂ ਦੂਜੀ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਤਬਦੀਲੀ ਦਾ ਸਮਾਂ ਵੀ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।

ਕੇਆਰਪੀਜ਼ / ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਗਤੀਵਿਧੀ 1

ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਗੱਲਬਾਤ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਸਾਂਝੇ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ

ਆਪਣੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਬੱਚੇ, ਉਹ ਕਿਹੜੀਆਂ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ਤਾਵਾਂ ਹਨ ਜੋ ਉਹਨਾਂ ਨੇ ਵੇਖੀਆਂ ਹਨ?

ਗਤੀਵਿਧੀ 2

ਸਕੂਲੀ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਪੂਰਨ ਮੇਟਰ ਵਿਕਾਸ ਜਾਂ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਡੋਮੇਨ ਅਤੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਅਤੇ ਇਸ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚੇ ਕੀ ਸਿੱਖਣਗੇ ਇਸ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।

ਕਿਰਿਆ 3

ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ 4 ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ। ਹਰੇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਕਿ ਘੱਟੋ ਘੱਟ 10 ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਖੇਡ, ਕਹਾਣੀਆਂ, ਤੁਕਾਂ ਅਤੇ ਗਾਣੇ ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਸਿਰਜਣਾਤਮਕ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਇਕੱਤਰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ।

ਗਤੀਵਿਧੀ 4

ਕਿਸੇ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ ਵਿਚਾਰ ਕਰੋ ਕਿ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਮੁਢਲੀ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਕਲਾਸਾਂ ਨਾਲ ਜੋੜਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਦੋਵਾਂ ਵਿਚਕਾਰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਸਬੰਧਾਂ ਲਈ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਪੰਜ ਰਣਨੀਤੀਆਂ ਦਾ ਸੁਝਾਅ ਦਿਓ।

ਮੁਲਾਂਕਣ (ਸਵੈ-ਜਾਂਚ ਅਭਿਆਸ)

ਤੁਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਤੀਬੰਧ ਲਈ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਚੈੱਕਲਿਸਟ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੈਡਿਊਲ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ, ਸੰਬੰਧਿਤ ਕਾਲਮ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ।

Sl No	Items	Yes	No
1	ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਪਰਿਭਾਸ਼ਾ।।		
2	ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਅਤੇ ਮਹੱਤਤਾ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ।		
3	ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਵਿੱਚ ਵਰਤੇ ਗਏ ਪੈਡਾਗੋਜੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੋ।		

4 	ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦੇ ਸਾਲਾਂ ਵਿਚ ਮੁਲਾਂਕਣ ਦੀ ਸਮਝ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰਨਾ।		
5 	ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮਾਪਿਆਂ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਦੀ ਭੂਮਿਕਾ ਦੀ ਰੂਪ ਰੇਖਾ।		
6 	ਦੱਸੋ ਕਿ ਨਿਰਵਿਘਨ ਤਬਦੀਲੀਆਂ ਲਈ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲਾਂ ਨਾਲ ਕਿਵੇਂ ਸੰਪਰਕ ਬਣਾਇਆ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ।		

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਵਿੱਚ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਚੱਲੇਗਾ ਕਿ 'ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕ ਕੀ ਹੈ' ਅਤੇ 'ਕਿਵੇਂ' ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਆਯੋਜਨ ਕਰਨਾ ਹੈ ਤਾਂ ਜੋ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਤੋਂ ਪ੍ਰਾਇਮਰੀ ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਛੋਟੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਬਦੀਲੀ ਨਿਰਵਿਘਨ ਹੋ ਸਕੇ। ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਬਾਰੇ ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਦਿਆਂ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਹਾਰ ਦੇ ਨਮੂਨੇ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦੇ ਹਾਂ, ਕਿਉਂਕਿ ਇਹ ਇਸ ਉਮੀਦ ਨਾਲ ਤਿਆਰ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰਾਜਾਂ / ਸਕੂਲ ਵਿੱਚ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਢੁਕਵੀਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸਮਝਣ ਅਤੇ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਵੋਗੇ, ਅਤੇ ਉਸੇ ਸਮੇਂ ਤੁਹਾਡੇ ਵਧੀਆ ਅਧਿਆਪਨ ਦੇ ਹੁਨਰਾਂ ਨੂੰ ਚਮਕਣ ਦੇਵੇਗਾ।

ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਉਦੇਸ਼

ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ 'ਤੇ ਤੁਸੀਂ ਅਰੰਭਕ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਇਸ ਸੈਸ਼ਨ ਦੇ ਅੰਤ ਵਿੱਚ ਤੁਸੀਂ ਯੋਗ ਹੋਵੋਗੇ

- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ |
- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪੜ੍ਹਾਈ ਅਤੇ ਮੌਜੂਦਾ ਅਭਿਆਸ ਨੂੰ ਬਿਹਤਰ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੁਆਰਾ ਲੋੜੀਂਦੇ ਗਿਆਨ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ 'ਤੇ ਗੌਰ ਕਰੋ।
- ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਨੂੰ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।
- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਅਧਾਰਤ ਢੁਕਵੇਂ ਕੰਮਾਂ ਦੁਆਰਾ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਅਤੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਸਮਝੋ

ਮਾਡਲਿੰਗ ਸਾਖਰ ਵਿਵਹਾਰ' ਦਾ ਅਰਥ ਹੈ ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਰੋਜ਼ ਪੜ੍ਹਦੇ ਅਤੇ ਲਿਖਦੇ ਦੇਖਦੇ ਹਨ।

ਜਾਣ -ਪਛਾਣ

ਮੁਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੁਨਰ ਹੁੰਦੇ ਹਨ (ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵਿਸ਼ੇਸ਼ ਲੋੜਾਂ, ਲਿੰਗ ਅਤੇ ਸਮਾਜਿਕ-ਆਰਥਿਕ ਪਿਛੋਕੜ ਹੁੰਦੇ ਹਨ)। ਜਿੰਨੇ ਬੱਚੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿਚ ਭਾਸ਼ਾ ਸੁਣਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਜਿੰਨੇ ਜ਼ਿਆਦਾ ਮੌਕੇ ਇਸ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਹੀ ਉਹ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਿੱਖਣਗੇ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਕੰਮ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸਭ ਤੋਂ ਜ਼ਰੂਰੀ ਇੱਕ ਗੈਰ ਰਸਮੀ, ਅਰਾਮਦਾਇਕ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਮੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਹੈ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਹਨਾਂ ਦੀਆਂ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਸਥਾਪਤੀਆਂ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰਨ ਅਤੇ ਵੇਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਅਰਥਾਤ ਘਰ ਅਤੇ ਆਸ ਪਾਸ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਪੜ੍ਹਨ ਬਾਰੇ ਸਾਖਰਤਾ ਸੰਬੰਧੀ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਪ੍ਰਸ਼ਨ ਪੁੱਛੇ ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਉਹ ਕੀ ਹੈ?', ਉਹ ਪੋਸਟਰ / ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਕੀ ਕਹਿੰਦੀ ਹੈ ?, ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਲਿਖ ਰਹੇ ਹੋ?

ਮੇਰਾ ਨਾਮ? ਮੁਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਅਰਥ ਬਣਾਉਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ । ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਲਈ, ਅਤੇ ਹੋਣ ਦੇ ਨਾਜ਼ੁਕ ਹੁਨਰ ਹਨ । ਬੱਚੇ ਪੜ੍ਹ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵਿਕਸਤ ਹੋਏ । ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿੱਚ ਸੁਣਨਾ, ਬੋਲਣਾ, ਪੜ੍ਹਨਾ ਸ਼ਾਮਲ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲ ਦੇ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਪ੍ਰਸੰਗ ਵਿੱਚ, ਇਹ ਜਾਣਿਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ 'ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਤਿਆਰੀ' ਅਤੇ 'ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ' ਜਿਥੇ ਬਹੁਤ ਹਨ । ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਅਵਸਰ ਦਿੱਤੇ ਜਾਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਯੋਜਨਾ ਕਿਵੇਂ ਬਣਾਈਏ

ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਆਉਂਦੇ ਹਨ, ਉਹ ਆਪਣੇ ਨਾਲ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹਨ । ਘਰ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਨਾਲ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬੇ ਪਰਿਵਾਰ ਅਤੇ ਕਮਿਊਨਿਟੀ ਇਹ ਹੁਨਰ ਦੀ ਕਦਰ ਕਰਨੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਦੇ ਹੋਰ ਵਿਕਾਸ ਲਈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਬਿੰਦੂ ਵਜੋਂ ਵਰਤਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਭਾਸ਼ਾ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਪਰਿਵਾਰਾਂ ਦੀ ਵਿਭਿੰਨਤਾ, ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਭਾਸ਼ਾਈ ਪਿਛੋਕੜ ਦਾ ਵੀ ਆਦਰ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਅਤੇ ਇਸ ਵਿੱਚ ਰੱਖਿਆ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ।

ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਡਿਜ਼ਾਈਨ ਕਰਦੇ ਸਮੇਂ ਮਨ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਘਰ ਵਿੱਚ ਨਿਪੁੰਨ ਹੋਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਭਾਸ਼ਾ ਜਾਂ ਮਾਂ-ਬੋਲੀ ਪਹਿਲਾਂ ਅਤੇ ਫਿਰ ਸਕੂਲ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ (ਖੇਤਰੀ ਭਾਸ਼ਾ / ਅੰਗਰੇਜ਼ੀ) ਦੁਆਰਾ ਗੈਰ ਰਸਮੀ ਤੌਰ ਤੇ ਪੇਸ਼ ਕੀਤਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ । ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੁਝ ਆਮ ਤੌਰ 'ਤੇ ਵਰਤੇ ਜਾਂਦੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦਾ ਸਾਹਮਣਾ ਕਰਨਾ ਕਈ ਵਾਰੀ ਇੱਕ ਪਰਿਵਾਰ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਬੋਲੀਆਂ ਜਾਂਦੀਆਂ ਹਨ (ਮਾਂ ਵਜੋਂ ਜੀਭ ਅਤੇ ਸਥਾਨਕ ਉਪਭਾਸ਼ਾ) ਇਸ ਲਈ ਕਈ ਭਾਸ਼ਾਵਾਂ ਇਜਾਜ਼ਤ ਹਨ । ਬੱਚਿਆਂ ਦੁਆਰਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਲਈ ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਲਈ ਤਜਰਬੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾ ਰਹੇ ਹਨ -

- ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦਾ ਵਿਕਾਸ: ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ । ਲੋਕਾਂ ਨਾਲ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰੋ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਦੇ ਮੌਕੇ ਸੁਣਨ, ਬੋਲਣ ਅਤੇ ਨਵੀਂ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਦੁਆਰਾ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਢੰਗ ਨਾਲ ਦੱਸਣ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ । ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀਆਂ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ, ਵਿਚਾਰ, ਵਿਚਾਰ ਅਤੇ ਭਾਵਨਾਵਾਂ ਬਹੁਤ ਸਾਰਾ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ । ਮੌਖਿਕ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਦੇ ਮੌਕੇ ਜਿਵੇਂ ਚੱਕਰ ਦਾ ਸਮਾਂ ਜਾਂ ਭਾਵਨਾ, ਵਿਚਾਰਾਂ, ਪੁੱਛਣ ਅਤੇ ਉੱਤਰ ਨੂੰ ਸਾਂਝਾ ਕਰਨ ਲਈ ਵਿਸ਼ਾਲ ਸਮੂਹ ਸਮਾਂ ਪ੍ਰਸ਼ਨ, ਗੱਲਬਾਤ ਵਿੱਚ ਹਿੱਸਾ ਲੈਣ, ਤੁਕਾਂ / ਗੀਤ ਗਾਓ, ਸੰਗੀਤ ਸੁਣੋ, ਕਹਾਣੀਆਂ ਸੁਣਾਓ ਅਤੇ ਭਵਿੱਖਬਾਣੀਆਂ ਕਰੋ, ਯਾਦ ਕਰੋ । ਕਹਾਣੀ ਵਿਚ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਜਾਂ

ਸਮਾਗਮਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ, ਕਹਾਣੀ ਬਣਾਓ, ਮੈਮੋਰੀ ਗੇਮਜ਼ ਆਦਿ ਖੇਡੋ ਬੱਚੇ ਵੀ ਇਸ ਵਿੱਚ ਸ਼ਾਮਲ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਡਾਂਸ, ਡਰਾਮਾ ਜਾਂ ਦਿਖਾਵਾ ਖੇਡ ਜੋ ਅਵਸਰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਗੈਰ ਜ਼ਬਾਨੀ ਸੰਚਾਰ ਲਈ ਜਿਵੇਂ ਇਸ਼ਾਰਿਆਂ, ਸਰੀਰ ਦੀ ਭਾਸ਼ਾ, ਜੁਬਾਨੀ ਸੰਚਾਰ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ।

- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਲਈ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਛਾਪੋ: ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਅਤੇ ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਹ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ। ਪੱਤਰਾਂ ਦੇ ਕੰਮ, ਸ਼ਬਦ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਟੈਕਸਟ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੰਬੰਧਿਤ ਹਨ। ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਨੂੰ ਸੰਕੇਤਾਂ / ਲੇਬਲ ਨੂੰ ਜ਼ਰੂਰੀ ਦੇ ਤੌਰ ਤੇ ਵਰਤਣਾ।

ਪ੍ਰਿੰਟ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ ਸਮੱਗਰੀ। ਸਾਰਥਕ ਬਣਾਉਣਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਮੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਪਹਿਲਾ ਕਦਮ ਹੈ

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ; ਇਹ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ ਪੜ੍ਹਨ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਦਾ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਪੂਰਵ-ਲਿਖਣ ਦਾ ਹੁਨਰ। ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਦੇ ਕਲਾਸਰੂਮ ਹੋਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਬਹੁਤ ਸਾਰੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਲਿਖਤ ਦੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰਿੰਟ-ਅਮੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਸ਼ਬਦ। ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੇ ਲਈ, ਵਿੱਚ ਵੱਖ ਵੱਖ ਵਸਤੂਆਂ ਤੇ ਸ਼ਬਦ ਲੇਬਲ ਕਰੋ, ਕਮਰਾ ਜਿਵੇਂ “ਦਰਵਾਜ਼ਾ”, “ਖਿੜਕੀ”, ਅਤੇ “ਅਲਮੀਰਾਹ”। ਪੱਤਰ ਰੱਖੋ ਮੈਗਨੇਟ, ਝੱਗ ਅੱਖਰ, ਅਤੇ ਪੱਤਰ ਬਲਾਕ ਭਾਸ਼ਾ ਖੇਤਰ।

- ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧ: ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕਈ ਕਿਸਮਾਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲਣ ਲਈ, ਪੌਨੇ ਬਦਲਣ ਲਈ, ਤਸਵੀਰ / ਤਸਵੀਰ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਪ੍ਰਿੰਟ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸਮਝੋ ਕਿ ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਕੀ ਹੈ ਅਤੇ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਹੈ

ਵਰਤਿਆ ਜਾ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ। ਕਿਤਾਬਾਂ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਸਮਝੋ ਕਿ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਰਥ ਰੱਖਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰਿੰਟ ਪੜ੍ਹਨਾ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ, ਉੱਪਰ ਤੋਂ ਹੇਠਾਂ। ਇਕ ਕਿਤਾਬ ਸਾਹਮਣੇ ਹੈ ਅਤੇ ਪਿੱਛੇ ਹੈ ਕਵਰ, ਇੱਕ ਸਿਰਲੇਖ ਪੰਨਾ, ਅਤੇ ਇੱਕ ਲੇਖਕ, ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਦੀ ਇੱਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ, ਮਿਡਲ ਅਤੇ ਐਂਡ ਅਤੇ ਟੈਕਸਟ ਸਹੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ।

- ਧੁਨੀਆਤਮਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ: ਇਹ ਮਾਨਤਾ ਹੈ ਕਿ ਭਾਸ਼ਾ ਸ਼ਬਦਾਂ, ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਬਣੀ ਹੈ, ਛੰਦ, ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ (ਫੋਨੇਮੇਸ)। ਫੋਨੇਮਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਬੱਚੇ ਦੀ ਹੇਰਾਫੇਰੀ, ਵਰਗੀਕਰਨ ਅਤੇ ਸੁਣਨ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਦਾ ਹਵਾਲਾ ਦਿੰਦਾ ਹੈ। ਹਰੇਕ ਭਾਸ਼ਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਜਾਂ ਫੋਨੇਮੇਮ ਲਈ ਇਹ ਗਿਆਨ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਜੁਬਾਨੀ ਭਾਸ਼ਾ ਵਿਚ; ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਇਹ ਨਹੀਂ ਪਤਾ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਾਮ ਪੱਤਰਾਂ ਜਾਂ ਉਹਨਾਂ ਨਾਲ ਸੰਬੰਧਿਤ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਧਨਵਾਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ। ਫੋਨੇਮਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਲਈ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਵਿਕਾਸ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ:

- ਸ਼ਬਦ ਦੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ - ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੇ ਸੰਕਲਪ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ।

- ਬੱਚੇ ਦੱਸ ਸਕਦੇ ਹਨ ਕਿ ਕਿਹੜਾ ਸ਼ਬਦ-ਹਾਥੀ ਹੈ ਜਾਂ ਬਿੱਲੀ?

- ਤੁਕਬੰਦੀ - ਇਕ ਸ਼ਬਦ-ਜੋੜ ਦੇ ਸ਼ਬਦ ਕਾਵਿ-ਸੰਗ੍ਰਹਿ ਦੇ ਯੋਗ ਹੋਣਾ। ਲਈ

ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਿੱਲੀ-ਬੈਟ-ਚੂਹਾ; makdi-kakdi-lakdi (ਸੁਣਨਾ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਜੋ ਇਕੋ ਜਿਹੇ ਕਵਿਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਤਿਆਰ ਕਰਦੇ ਹਨ)

- ਮਿਸ਼ਰਨ - ਬੱਚਾ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ

ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, / ਕਾ / ਅਤੇ / ਲਾ / ਕਾਲਾ ਹੈ।

- ਵਿਭਾਜਨ ਕਰਨਾ - ਬੱਚਾ ਸਜ਼ਾ ਨੂੰ ਤੋੜ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਸ਼ਬਦ ਅਤੇ ਇਕ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਵੀ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, "ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਕੂਲ ਨੂੰ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ" ਦੇ ਵਾਕ ਵਿਚ ਕਿਹੜੇ ਸ਼ਬਦ ਹਨ?

- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ words ਉਹਨਾਂ ਸ਼ਬਦਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨਾ ਜੋ ਉਸੇ ਹੀ ਆਵਾਜ਼ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੇ।

■ ਹੇਠ ਲਿਖਿਆਂ ਵਿੱਚੋਂ ਕਿਸ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਬੈਲੂਨ ਵਾਂਗ ਹੁੰਦੀ ਹੈ? -

ਮੀਂਹ, ਸਨ, ਬੈਟ, ਪਾਨੀ, ਬਤਾਖ, ਜਾਹਜ਼

■ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਮਿਟਾਉਣਾ — ਬੱਚਾ ਉਸ ਨੂੰ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਕੋਈ ਸ਼ਬਦ ਕਹਿ ਸਕਦਾ ਹੈ ਦਿੱਤੀ ਗਈ ਆਵਾਜ਼ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਤੁਸੀਂ ਬਿਨਾਂ ਬੱਲੇ ਕਿਵੇਂ ਕਹੋਗੇ / ਬ /? ਮਕਾਨ ਬਿਨਾ / ਮ / ਕਾਨ ਬਣ ਜਾਂਦਾ ਹੈ ।

ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਬਦਲਣਾ ਅਤੇ ਸੋਧਣਾ - ਬੱਚਾ ਬੋਲਣ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਦੂਜਿਆਂ ਨਾਲ ਬਦਲ ਸਕਦਾ ਹੈ । ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਪਹਿਲੀ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ / p / ਨਾਲ ਬਦਲ ਕੇ ਆਪਣਾ ਨਾਮ ਬਦਲ ਸਕਦੇ ਹੋ? ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਸੀਤਾ ਪਿਤਾ, ਕੁਮਾਰ-ਪੁਮਾਰ, ਆਦਿ ।

ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਪੜ੍ਹਨ, ਸਾਂਝੇ ਤੌਰ 'ਤੇ ਪੜ੍ਹਨ, ਸੋਧ ਦਿੱਤੇ ਪੜ੍ਹਨ, ਗਾਉਣ ਵਾਲੇ ਗੀਤ, ਤੁਕਾਂ ਅਤੇ ਉਂਗਲੀ ਦੇ ਨਾਟਕ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਮੇਲ ਖਾਂਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, ਧੁਨੀ ਤਬਦੀਲੀ, ਆਵਾਜ਼ ਪੱਖਪਾਤ, ਆਵਾਜ਼ ਦੀ ਥਾਂ ਦੇਣ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ । ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਮਾਪਿਆਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਖਾਣੇ ਦੇ ਬਕਸੇ, ਪੈਕੇਟ ਆਦਿ 'ਤੇ ਸੰਕੇਤਾਂ ਅਤੇ ਲੋਗੋਜ਼ 'ਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਵੱਲ ਇਸ਼ਾਰਾ ਕਰਦਿਆਂ, ਫੋਟੋਆਂ ਵਿਚ ਵੇਰਵੇ ਦੱਸ ਕੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਕੇ, ਜਾਂ ਤਸਵੀਰ ਵਿਚ ਜੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੈ ਦੱਸਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ । ਹਰ ਦਿਨ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ, ਕੁਦਰਤੀ ਘਟਨਾ ਜਿੱਥੇ ਬੱਚੇ ਅੱਖਰ ਦੇ ਆਕਾਰਾਂ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਮਾਨਤਾਵਾਂ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੇ ਛਾਂਟਣ ਵਾਲੇ ਬਕਸੇ, ਵਰਣਮਾਲਾ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਪਹੇਲੀਆਂ, ਆਦਿ ।

ਮੁਢਲੀ ਲਿਖਤ - ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਵਿਕਾਸਸ਼ੀਲ ਫੋਨਮਿਕ (ਧੁਨੀ) ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਅਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਦੇ ਸਹੀ ਗਿਆਨ ਨੂੰ ਪੇਜ ਤੇ ਨਿਸ਼ਾਨ ਜਾਂ ਲਿਖਤਾਂ ਲਿਖ ਕੇ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਆਪਣੀਆਂ ਪਹਿਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਉਂਦੇ ਹਨ ਜੋ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਨੰਬਰ ਵਰਗੀ ਤਰਤੀਬ ਵੱਲ ਵਧਦੇ ਹਨ । ਅਧਿਆਪਕ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਲੇਖਣ ਕਲਾ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਨ ਦੀ ਲੋੜ ਹੁੰਦੀ ਹੈ:

ਸਾਂਝੀ ਲਿਖਤ - ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਬੱਚੇ ਮਿਲ ਕੇ ਇੱਕ ਕਹਾਣੀ ਜਾਂ ਇੱਕ ਸੰਦੇਸ਼ ਲਿਖ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਅਧਿਆਪਕ ਬੋਰਡ ਤੇ ਲਿਖ ਕੇ ਕਹਿ ਸਕਦੀ ਹੈ ਕਿ “ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਹਾਂ ਕਿ ‘ ਮੈਟ ’ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਣਾ ਹੈ ਪਰ ‘ਪੈਟ ’ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਣਾ ਹੈ? ਬੱਚੇ ਆਪਣੇ ਜਵਾਬ ਦਿੰਦੇ ਹਨ. ਅਧਿਆਪਕ ਫਿਰ ‘ਐਮ’ ਨੂੰ ਰਗੜਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ‘ਪੀ’ ਲਿਖਦੀ ਹੈ, ਫਿਰ ਉਹ ਬੋਲਦੀ ਹੈ / ਪੀ / ਏ / ਟੀ ।

ਸੁਤੰਤਰ ਲਿਖਾਈ - ਰੋਜ਼ ਲਿਖਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਸ਼ਬਦਾਂ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੇ ਹਨ । ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਲਿਖਣ ਦੇ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਪੜਾਵਾਂ 'ਤੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ. ਕੁਝ ਕਲਾਸ ਤੋਂ ਪ੍ਰਿੰਟ ਲਿਖਣ ਜਾਂ ਕਾਪੀ ਕਰਨ ਦੀ ਬਜਾਏ ਡਰਾਇੰਗ ਕਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਦੂਸਰੇ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਬੇਤਰਤੀਬੇ ਪੱਤਰ ਜਾਂ ਅੱਖਰ ਧੁਨੀ ਐਸੋਸੀਏਸ਼ਨ ਲਿਖਣਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚੇ ਕੁਝ ਅੱਖਰ ਅਤੇ ਆਵਾਜ਼ ਸਿੱਖਦੇ ਹਨ ਉਹ ਲਿਖਤ ਵਿਚ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੋ ਉਹ ਸ਼ਬਦ ਵਿਚ ਆਵਾਜ਼ ਨੂੰ ਵੰਡ ਸਕਦੇ ਹਨ । ਇਸ ਲਈ ਅੱਖਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕੀਤਾ ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ. ਇੱਕ ਲਿਖਣ ਦਾ ਖੇਤਰ ਜਿਸਦਾ ਲੇਬਲ ਲਗਾਇਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਕਲਾਸਰੂਮ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਬਲੈਕ ਬੋਰਡ / ਚਿੱਟਾ ਬੋਰਡ ਹੋਣਾ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਦੀ ਇੱਛਾ ਪੂਰੀ ਕਰਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਜਿਵੇਂ ਸਕ੍ਰਾਈਬਿਲਿੰਗ, ਡਰਾਇੰਗ, ਸਟ੍ਰੋਕ ਬਣਾਉਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦਾ ਹੈ. ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰੋਗਰਾਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਕਾਰਜਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਲੇਖ ਲਿਖਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਲਿਖਣਾ ਕਲਾਸਰੂਮ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਦੇ ਕੰਮ ਦਾ ਹਿੱਸਾ ਬਣਾਓ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਮ੍ਹਣੇ ਲਿਖਣਾ, ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਦੇਖਣ

ਦਿਓ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਕਿਵੇਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ, ਤੁਸੀਂ ਕਿਉਂ ਲਿਖਦੇ ਹੋ। ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਅਰੰਭਕ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਰਸਮੀ ਨਹੀਂ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ। ਢੁਕਵੀਂ ਸਿਖਲਾਈ ਸਿਖਲਾਈ ਸਮੱਗਰੀ ਜਿਵੇਂ ਪਿਕਚਰ ਡੋਮਿਨੇਜ਼, ਤਸਵੀਰ ਰੀਡਿੰਗ ਚਾਰਟ ਜਾਂ ਵੱਖੇ ਵੱਖਰੇ ਥੀਮਾਂ 'ਤੇ ਪੇਸਟਰ, ਲੈਟਰ ਕਟਆਉਟਸ, ਨੇਮ ਕਾਰਡ, ਗ੍ਰੈਡ ਸਟੇਰੀ ਬੁੱਕਸ, ਪ੍ਰਿੰਟਿਡ ਲੈਟਰ ਅਤੇ ਲੇਬਲ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿਚ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਤ, ਲੈਟਰ-ਪਿਕਚਰ ਪਹੇਲੀਆਂ, ਫਲੈਨਲ ਬੋਰਡ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਲਈ ਕੱਟਆਉਟ। ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ। ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਉਚਿਤ ਟੈਕਨਾਲੋਜੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਵੀ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਨ ਜਿਵੇਂ ਈ-ਕਹਾਣੀਆਂ / ਡਿਜੀਟਲ ਗੇਮਜ਼।

ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ-

1. ਭਾਸ਼ਾ ਸਿੱਖਣ ਵਿਚ ਮੌਖਿਕ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਕੀ ਮਹੱਤਤਾ ਹੈ?
2. ਕਿਹੜੇ ਵੱਖਰੇ ਢੰਗ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਦੁਆਰਾ ਫੋਨਮਿਕ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਵਿਕਸਤ ਕੀਤੀ ਜਾ ਸਕਦੀ ਹੈ?
3. ਲਿਖਣ ਦੀ ਯੋਗਤਾ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਲਈ ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਕਿਹੜੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕੀਤੇ ਜਾਣੇ ਚਾਹੀਦੇ ਹਨ?

ਗਤੀਵਿਧੀ 1

ਪੜ੍ਹਨ- ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਦੀ ਸੁਵਿਧਾ ਦਿਓ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਹਿ ਕੇ ਅਰੰਭ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ, “ਆਓ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੀਏ ਕਿ ਪੜ੍ਹਨ ਨਾਲ ਸਾਡੀ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਕਿਵੇਂ ਪ੍ਰਭਾਵਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ।” ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੇ ਪ੍ਰਸ਼ਨਾਂ ਰਾਹੀਂ ਚਰਚਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰੋ।

- ਲੋਕ ਕੀ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ?
- ਲੋਕ ਕਿਉਂ ਪੜ੍ਹਦੇ ਹਨ?
- ਉਹ ਲੋਕ ਕੌਣ ਹਨ ਜਿਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨ ਦੀ ਬਹੁਤ ਸੰਭਾਵਨਾ ਹੈ?
- ਲਿਖਣਾ ਸਾਡੇ ਲਈ ਇੰਨਾ ਮਹੱਤਵਪੂਰਣ ਕਿਉਂ ਹੈ?

ਮਾਡਲਿੰਗ ਰੀਡਿੰਗ ਵਿਵਹਾਰ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਿੱਤਾ ਜਾਵੇ ਅਤੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਮੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਿੱਤਾ ਜਾਵੇ। ਇਹ ਸੁਨਿਸ਼ਚਿਤ ਕਰੋ ਕਿ ਹਰੇਕ ਅਧਿਆਪਕ / ਭਾਗੀਦਾਰ ਇਸ ਗੱਲ ਦੀ ਕਦਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਦੇ ਹਨ ਭਾਵੇਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਪ੍ਰਤੀਕ੍ਰਿਆ ਜੋ ਵੀ ਹੋਵੇ।

ਤੁਹਾਡੀ ਭੂਮਿਕਾ ਅਰੰਭਕ ਸਾਖਰਤਾ ਦੀਆਂ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਤੋਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਜਾਣੂ ਕਰਾਉਣਾ ਹੈ। ਅਤੇ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ / ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਇਸਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਕਿਵੇਂ ਮਦਦ ਕਰੋਗੇ? ਇਸ ਦੀ ਸਹੂਲਤ ਲਈ, ਢੁਕਵੀਂ ਪੈਡਾਗੋਜੀਕਲ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ। ਮੁਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਦਾ ਜ਼ਿਕਰ ਹੇਠਾਂ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ –

- ਹਾਜ਼ਰੀ ਚਾਰਟ , ਤਸਵੀਰ, ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ, ਡਰਾਈਂਗ, ਲਿਖਣ-ਪੜ੍ਹਨ , ਪੇਂਟਿੰਗ, ਸਵੇਰੇ ਦਸਤਖਤ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਭਾਸ਼ਾ ਖੇਤਰ ਬਣਾਉਣਾ (ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਦੀਆਂ ਮੁਢਲੀਆਂ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ), ਅਧਿਆਪਕ ਸਾਈਨ-ਇਨ ਜਾਂ ਸਾਈਨ- ਆਊਟ ਬਣਾ ਸਕਦੇ ਹਨ ਹਾਜ਼ਰੀ ਚਾਰਟ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਲਿਖਣ ਲਈ ਪ੍ਰੇਰਿਤ ਕਰਦਾ ਹੈ।
- ਕਲਾਸ ਵਿੱਚ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਮੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਵਿੱਚ ਗੱਲਬਾਤ ਕਰਨਾ (ਚੀਜ਼ਾਂ, ਸ਼ਬਦਾਵਲੀਆਂ, ਪੇਸਟਰਾਂ ਆਦਿ ਦੇ ਲੇਬਲ ਲਗਾ ਕੇ) ।
- ਬੁਲੇਟਿਨ ਮੈਸੇਜ, ਕਿਤਾਬਾਂ, ਖੁੱਲ੍ਹੇ ਅਲਮਾਰੀਆਂ / ਖਿਡੌਣੇ ਬਕਸੇ 'ਤੇ ਲੇਬਲ, ਨੋਟ, ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਨਿੱਜੀ ਫੋਲਡਰ, ਪੜ੍ਹਨ ਅਤੇ ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀਆਂ ਫੋਟੋਆਂ, ਨਾਮ ਕਾਰਡ, ਲਿਖਣ ਵਾਲੇ ਸੰਦੇਸ਼, ਜਾਣੇ ਪਛਾਣੇ ਖਾਣੇ ਦੇ ਪੈਕੇਟ ਆਦਿ ਨਾਲ ਇੱਕ ਪ੍ਰਿੰਟ ਅਮੀਰ ਕਲਾਸਰੂਮ ਬਣਾਉਣਾ।
- ਕਹਾਣੀ (ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ, ਦਰਜੇ ਦੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹੋ) ਅਤੇ ਛੰਦਾਂ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ; ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅਤੇ ਅੰਤ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰਨ ਵਰਗੇ ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਵਿਤਕਰੇ ਲਈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ; ਤਸਵੀਰ ਗੱਲਬਾਤ ਅਤੇ ਤਸਵੀਰ ਕਿਤਾਬਾਂ; ਵਰਕ ਸ਼ੀਟਾਂ ਦੇ ਮਾਧਿਅਮ ਨਾਲ ਵਿਵੇਕਸ਼ੀਲ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਪ੍ਰਤੀਕਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਕੀ ਵੱਖਰਾ ਹੈ?
- ਉਮਰ ਅਤੇ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਉਚਿਤ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਚੋਣ ਕਰਨਾ ਜੋ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਆਪਣੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਨਾਲ ਸਬੰਧਤ ਹੋਵੇ।
- ਪੂਰੇ ਸਮੂਹ / ਚੱਕਰ ਦੇ ਸਮੇਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਇਹ ਅਧਿਆਪਕ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇਵਾਂ ਲਈ ਮਜ਼ੇਦਾਰ ਸਿਖਲਾਈ ਹੋਣੀ ਚਾਹੀਦੀ ਹੈ।
- ਇੱਕ ਰਫ਼ਤਾਰ ਨਾਲ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਉਂਗਲੀ ਰੱਖਣਾ ਤਾਂ ਜੋ ਬੱਚੇ ਸਮਝ ਸਕਣ ਕਿ ਲਿਖਣ ਦਾ ਇੱਕ ਅਰਥ ਹੈ।
- ਮਿਲਜੁਲ ਕੇ ਸਟੇਰੀਬੁੱਕ ਪੜ੍ਹਨਾ ਅਤੇ ਕਿਤਾਬਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ; ਕਹਾਣੀ-ਕਥਾ, ਕਹਾਣੀ-ਨਿਰਮਾਣ।
- ਆਵਾਜ਼ ਵਾਲੇ ਹਿੱਸਿਆਂ ਪ੍ਰਤੀ ਜਾਗਰੂਕਤਾ ਪੈਦਾ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਖੇਡਾਂ(ਆਵਾਜ਼ਾਂ, ਅੱਖਰਾਂ, ਛੰਦਾਂ ਦੇ ਸ਼ਬਦ) ਉਦਾ. ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਅਤੇ ਅੰਤ ਵਾਲੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਵਾਲੀਆਂ ਧੁਨੀ ਵਾਲੀਆਂ ਖੇਡਾਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਆਪਣੇ ਨਾਮ ਵਿੱਚ ਕਿਹੜੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ ਸੁਣੋਗੇ? (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਬਬੀਤਾ- ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਆਵਾਜ਼ 'ਬੁਹ' / ਬੀ)
- ਕਲਾਸ ਦੇ ਹਰ ਗਤੀਵਿਧੀ ਵਿੱਚ ਕਈ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਕਾਗਜ਼ (ਦੇਵੇਂ ਲਾਈਨ ਅਤੇ ਬਿਨਾ ਲਾਈਨ) ਰੱਖਣੇ ਅਤੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਖੇਡ ਦਾ ਦਰਸ਼ਣ ਦਰਸਾਉਣ ਲਈ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨ ਲਈ ਲਿਖਣ ਦੇ ਸੰਦ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਮੋਟੇ ਕ੍ਰੇਯੋਨ, ਸੰਘਣੇ ਪੈਨਸਿਲ, ਸੰਘਣੇ ਮਾਰਕਰ ਰੱਖਣੇ . ਰੇਤ ਵਿੱਚ ਲਿਖਣ ਲਈ ਰੇਤ ਦੀ ਟਰੇ, ਟਰੇਸਿੰਗ ਪੱਤਰਾਂ ਆਦਿ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ।
- ਕਹਾਣੀਆਂ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ / ਦ੍ਰਿਸ਼ਟਾਂਤ ਵਿੱਚ ਤਸਵੀਰਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਠਪੁਤਲੀਆਂ, ਖਿਡੌਣੇ ਜਿਹੇ ਪ੍ਰੋਪ ਰੱਖਣੇ।
- ਹਰ ਬੱਚੇ ਦੀਆਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਜ਼ਰੂਰਤਾਂ ਅਤੇ ਰੁਚੀਆਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਕਿਤਾਬ ਨੂੰ ਸੋਧਣਾ. ਇਸ ਦੀ ਸ਼ਲਾਘਾ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਹੈ ਜੋ ਅਧਿਆਪਕ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਨੂੰ ਵਧਾਉਣ ਅਤੇ ਸਮੱਗਰੀ ਨੂੰ ਸ਼ਾਮਲ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਾਰੇ ਬੱਚਿਆਂ ਲਈ ਪਹੁੰਚਯੋਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਟੈਕਸਟ, ਛੂਹਣ ਸੂਝ ਜਾਂ ਕੁਝ ਵੀ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ।

- ਛੰਦ, ਸੰਗੀਤ ਸਿੱਖਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਲਈ ਸੰਗੀਤ ਵਿਡੀਓਜ਼ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ. ਕੁੰਜੀ-ਬੋਰਡ 'ਤੇ ਅੱਖਰਾਂ ਨੂੰ ਵੇਖਣਾ ਅਤੇ ਮੇਲ ਕਰਨਾ।
- ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਵੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਸਿਖਲਾਈ ਦਾ ਨਿਰੀਖਣ ਅਤੇ ਮੁਲਾਂਕਣ ਕਿਵੇਂ ਕਰੀਏ? ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਬੱਚਿਆਂ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਖਰਤਾ ਵਿਕਾਸ ਦੇ ਹੇਠਲੇ ਸੁਝਾਅ ਸੰਕੇਤਾਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਨ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੈ, ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ - ਕੀ ਬੱਚੇ
  - ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਨ ਲਈ ਭਾਸ਼ਾ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੇ।
  - ਅਕਾਰ, ਸ਼ਕਲ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਸਥਿਤੀ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰੇ।
  - ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਅੱਖਾਂ ਦੇ ਹੱਥਾਂ ਦੇ ਤਾਲਮੇਲ ਨੂੰ ਨਿਯੰਤਰਿਤ ਕਰੇ ਜਦੋਂ ਉਹ ਬਲਾਕ ਨੂੰ ਜੋੜਦੇ / ਬਣਾਉਂਦੇ ਹਨ।
  - ਸ਼ਬਦ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਅੱਖਰ ਜੋੜ।
  - ਕਵਿਤਾਵਾਂ / ਗੀਤਾਂ ਨੂੰ ਨਵੇਂ ਸ਼ਬਦ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੇ।
  - ਖੱਬੇ ਤੋਂ ਸੱਜੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੇ।
  - ਕਲਾਸ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੌਰਾਨ ਨਿਰਦੇਸ਼ਾਂ ਦਾ ਪਾਲਣ ਕਰੇ।
  - ਕਹਾਣੀ ਸੁਣੋ ਅਤੇ ਕਹਾਣੀ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰੋ।
  - ਅਖਬਾਰ 'ਤੇ ਅੱਖਰ, ਸ਼ਬਦ, ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ, ਰਸਾਲਿਆਂ, ਭੇਜਨ ਦੇ ਰੈਪਰ ਅਤੇ ਲੇਬਲ ਵੇਖੋ।

MATH READINESS EARLY NUMERACY

ਛੋਟੇ ਬੱਚੇ ਕੁਦਰਤੀ ਗਣਿਤ-ਵਿਗਿਆਨੀ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਜੋ ਆਪਣੀਆਂ ਮਨਪਸੰਦ ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੀ "ਵਧੇਰੇ" ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ "ਛੱਡੋ" ਤੋਂ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ। ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਸਾਲਾਂ ਵਿੱਚ ਗਣਿਤ ਦੇ ਹੁਨਰ ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ, ਬਾਲਗਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਬੱਚਿਆਂ ਨਾਲ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਆਪਸੀ ਤਾਲਮੇਲ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਨਿਰੀਖਣ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਹੁੰਦੇ ਹਨ।

ਜਦੋਂ ਵਿਖਾਵਾ ਕਰਨ ਵਾਲੇ ਖੇਡ ਵਿਚ ਬੱਚੇ ਖੇਡਣ ਦੇ ਪੈਸੇ, ਨੋਟ ਪੈਡ ਨੂੰ ਨਕਦ ਵਜੋਂ ਵਰਤਦੇ ਹਨ ਰਜਿਸਟਰ, ਸੰਤੁਲਨ ਪੈਮਾਨਾ, ਉਹ ਗਿਣਤੀ ਨਾਲ ਜੁੜਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਅਤੇ ਕਈ ਹੋਰ ਪ੍ਰੀ-ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਹਨ। ਇਸੇ ਤਰ੍ਹਾਂ, ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ ਰੇਤ ਦੇ ਟੋਏ ਵਿੱਚ ਖੇਡਦੇ ਹਨ ਅਤੇ ਕੱਪ / ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਰੇਤ ਨੂੰ ਮਾਪਦੇ ਹਨ ਰੇਤ ਖੇਡਣ ਦੇ ਤਜਰਬੇ ਦੇ ਹਿੱਸੇ ਵਜੋਂ, ਇਕ ਦੂਜੇ ਨਾਲ ਗੱਲ ਕਰਦੇ ਹੋਏ, ਉਹ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਵਾਲੀਅਮ, ਅਤੇ ਬਾਰੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਨਾਲ ਕੰਮ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਰੁੱਝੇ ਹੋਏ ਹਨ ਮਾਤਰਾ; ਜਦੋਂ ਇਕ ਬਿਲਡਿੰਗ ਬਲਾਕ ਖੇਤਰ ਵਿਚ ਖੇਡ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹਨ ਬੱਚੇ ਉਸਾਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਲਈ ਆਪਣੇ ਵਿਚਾਰਾਂ ਦਾ ਵਿਸਥਾਰ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡੇ / ਛੋਟੇ, ਲੰਬੇ / ਛੋਟੇ। ਕੁਝ ਤਜਰਬੇ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਕੁਦਰਤੀ ਉਤਸੁਕਤਾ ਅਤੇ ਉਤਸ਼ਾਹ ਨੂੰ ਵਧਾਉਂਦਾ ਹੈ। ਇਸ ਤੋਂ ਇਲਾਵਾ, ਬੱਚੇ, ਨਮੂਨੇ ਲੱਭੋ, ਮਾਤਰਾ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ, ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੰਤੁਲਨ ਬਲੌਕਸ ਇਕ ਦੂਜੇ ਦੇ ਸਿਖਰ 'ਤੇ। ਇਹ ਸਾਰੇ ਤਜਰਬੇ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਭਵਿੱਖ ਦੀ ਸਫਲਤਾ ਲਈ ਇਕ ਮਜ਼ਬੂਤ ਨੀਂਹ ਵਿਕਸਤ ਕਰਨ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇ। ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਓ ਕਿ ਗਣਿਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਰੋਜ਼ਾਨਾ ਜੀਵਨ ਦੇ ਤਜਰਬਿਆਂ ਤੇ ਅਧਾਰਤ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ। ਹੇਠ ਲਿਖਿਆ ਹੋਇਆਂ ਗਣਿਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਮੁਢਲੇ ਸੀਖਿਆ ਲਈ ਕੁਝ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਹਨ -

- ਇਕ ਖਾਸ ਮਾਪਦੰਡ ਦੇ ਅਨੁਸਾਰ ਆਬਜੈਕਟ / ਤਸਵੀਰਾਂ ਦਾ ਮੇਲ
- ਇਕ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਛਾਂਟਣੀ, ਸਮੂਹਬੰਦੀ ਅਤੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਅਯਾਮੀ, ਇੱਕ ਤੋਂ ਵੱਧ ਮਾਪ ਲਈ ਤਰੱਕੀ
- ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਹੱਲ ਕਰਨਾ - ਪਹੇਲੀਆਂ ਨੂੰ ਠੀਕ ਕਰਨਾ / ਤਸਵੀਰ / ਬੁਝਾਰਤ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ; ਭੁੱਲ

- ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਆਕਾਰ ਅਤੇ ਵਧ ਰਹੇ ਪੈਟਰਨ ਨੂੰ ਪਛਾਣਨਾ
- ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ - ਕੀ / ਰਿਸ਼ਤੇ ਨਾਲ ਕੀ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ; ਬੁਝਾਰਤ
- ਤੁਲਨਾਵਾਂ ਅਤੇ ਮਾਪ (ਪ੍ਰੀ-ਨੰਬਰ) ਲਈ ਆਕਾਰ ਦੀ ਉਦਾਹਰਣ (ਵੱਡੇ-ਛੋਟੇ), ਤੋਲ (ਵਧੇਰੇ-ਘੱਟ), ਕੱਦ (ਲੰਮਾ-ਛੋਟਾ), ਲੰਬਾਈ (ਲੰਮਾ-ਛੋਟਾ), ਦੂਰੀ (ਬਹੁਤ ਨੇੜੇ-ਨੇੜੇ) ਅਤੇ ਵਾਲੀਅਮ (ਘੱਟ-ਘੱਟ), ਆਦਿ।
- ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੋਚ - ਚੀਜ਼ਾਂ ਦੇ ਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਸਮਝਣਾ- ਜੋ ਪਹਿਲਾਂ ਆਉਂਦਾ ਹੈ, ਆਰਡੀਨਲ ਅਹੁਦੇ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ ਬੁਨਿਆਦ ਰੱਖਦਾ ਹੈ।
- ਸਥਾਨਕ ਸੰਬੰਧ - ਉੱਪਰ / ਹੇਠਾਂ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ, ਉੱਪਰ / ਡਾਉਨ, ਇਨ / ਆਉਟ, ਸਿੱਧਾ / ਕਰਵਡ, ਆਦਿ ਮਹੱਤਵਪੂਰਨ ਹਨ
- ਮੁੱਢਲੀ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਧਾਰਨਾਵਾਂ ਦੀ ਸਮਝ। ਇੱਕ ਤੋਂ ਇੱਕ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ - ਦੇ ਨਾਲ ਆਬਜੈਕਟ ਦੇ ਮੇਲ ਮੁੱਖ ਨੰਬਰ ਅਤੇ ਹਰੇਕ ਆਬਜੈਕਟ ਲਈ ਇੱਕ ਗਿਣਤ ਦੀ ਮਿਆਦ ਦਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਕੇ, ਛੋਹਵੇਂ ਅਤੇ ਗਿਣੇ।
- ਸਮੂਹ ਬਣਾਉਣ ਜਾਂ ਆਬਜੈਕਟ ਦੇ ਸਮੂਹਾਂ ਨਿਰਮਾਣ ਤੋਂ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਗਿਣਨਾ
- ਗਿਣਨਾ ਅਤੇ ਦੱਸਣਾ ਕਿ ਕਿੰਨੇ।

ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਕਾਂ ਲਈ ਕੁਝ ਵਿਦਿਅਕ ਪ੍ਰਕਿਰਿਆਵਾਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਪੜਾਅ ਹੇਠਾਂ ਦੱਸਿਆ ਗਿਆ ਹੈ।

- ਅੰਕ ਤਰਕ ਨੂੰ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹਾਣੀ ਦੀਆਂ ਕਿਤਾਬਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
- ਆਰਜ਼ੀਨਲ ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨ ਲਈ ਹਰ ਰੋਜ਼ ਦੀਆਂ ਸਥਿਤੀਆਂ ਅਤੇ ਅਸਲ-ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ।
- ਆਬਜੈਕਟ / ਸਮਗਰੀ ਨੂੰ ਹੇਰਾਫੇਰੀ ਕਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਬਲਾਕ, ਇੰਟਰਲੌਕਿੰਗ ਖਿਡੌਣੇ।
- ਤਸਵੀਰ ਰੀਡਿੰਗ, ਅਜੀਬ ਵਿਅਕਤੀਆਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ, 4-5 ਟੁਕੜੇ ਬੁਝਾਰਤਾਂ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ, ਭੁਲੱਕੜ, ਛਾਂਟੀ / ਸਮੂਹ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ (ਇਕ ਸਮੇਂ ਵਿਚ ਦੋ-ਤਿੰਨ ਗੁਣ)।
- ਦਿੱਤੇ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਪੈਟਰਨਾਂ ਨੂੰ ਦੁਬਾਰਾ ਤਿਆਰ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਣਾਉਣਾ।
- ਮੇਲ, ਸ਼੍ਰੇਣੀਬੱਧ, ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ, ਸੀਰੀਅਲਿਟੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਲਈ ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਨਾ।
- ਇਹ ਪਤਾ ਲਗਾਉਣ ਲਈ ਇੱਕ ਅਰਥਪੂਰਨ inੰਗ ਨਾਲ ਆਲੇ ਦੁਆਲੇ ਦੇ ਆਬਜੈਕਟ / ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ ਕਰਨਾ ਕਿੰਨੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ।
- ਉਹ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਥੇ ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਕੱਪਾਂ ਅਤੇ ਗਲਾਸਾਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਨਾਲ ਮਾਪਣ ਅਤੇ ਅਨੁਮਾਨ ਲਗਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਅਤੇ ਗੈਰ-ਸਟੈਂਡਰਡ ਮਾਪ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਮੁੱਠੀ ਭਰ ਚੀਨੀ, ਇੱਕ ਚੁਟਕੀ ਲੂਣ।
- ਬੱਚੇ ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਸਰਗਰਮੀ ਨਾਲ ਹਿੱਸਾ ਲੈ ਸਕਦੇ ਹਨ, ਅਧਿਆਪਕ ਦੀ ਸਹਾਇਤਾ ਨਾਲ ਪ੍ਰਯੋਗਾਂ ਦਾ ਅਨੰਦ ਲੈਂਦੇ ਹਨ (ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, ਖਿਡੌਣਿਆਂ ਦੀ ਫਲੋਟਿੰਗ, ਨਿੰਬੂ ਪਾਣੀ ਬਣਾਉਣ ਵੇਲੇ ਖੰਡ ਨੂੰ ਭੰਗ ਕਰਨਾ, ਆਦਿ)
- ਜਿੱਥੇ ਉਹ ਬਿਆਨ ਕਰਦੇ ਹਨ, ਇੱਕ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਕੀ ਹੋਇਆ ਸੀ, ਜਾਂ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੇ ਆਪਣੇ ਮਨਪਸੰਦ ਦੇ ਬਾਅਦ ਕੀ ਕੀਤਾ ਫੀਲਡ ਟ੍ਰਿਪ, ਆਦਿ।
- ਕਿਸੇ ਇਵੈਂਟ ਦੇ ਦਿਨ ਗਿਣਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਜਨਮਦਿਨ ਦਾ ਜਸ਼ਨ / ਤਿਉਹਾਰ ਦਾ ਜਸ਼ਨ ਵਰਤਣਾ ਠੋਸ ਸਮੱਗਰੀ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਵਿੰਗਸ / ਸਟਿਕਸ / ਤਸਵੀਰ / ਨੰਬਰ ਕੈਲੰਡਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ)।

ਤੁਹਾਨੂੰ ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਸਮਝਾਉਣ ਦੀ ਜ਼ਰੂਰਤ ਵੀ ਹੈ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਨਿਰੀਖਣ ਕਰਨਾ ਹੈ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਕ ਵਿਚ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਤਰੱਕੀ ਹੇਠ ਸੁਝਾਅ ਦਿੱਤੇ ਹਨ :

- ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀਆਂ ਸਮੱਗਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਪੈਟਰਨ ਅਤੇ ਆਬਜੈਕਟ ਨੂੰ ਪਛਾਣੋ ਅਤੇ ਬਣਾਓ।

- ਕਹਾਣੀਆਂ / ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਵਿਚ ਤਰਤੀਬ / ਤਰਜ਼ ਦੀ ਪਛਾਣ ਕਰੋ
- ਸਮੱਸਿਆ / ਪੈਟਰਨ ਦਾ ਵਰਣਨ ਕਰਨ ਲਈ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ
- ਇਕ-ਤੋਂ-ਇਕ ਪੱਤਰ ਵਿਹਾਰ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦਿਆਂ ਛੋਹਵੇਂ ਅਤੇ ਗਿਣੇ
- ਇਸ ਬਾਰੇ ਦੱਸੋ ਕਿ ਚੀਜ਼ਾਂ ਕਿਵੇਂ ਇਕੋ ਅਤੇ ਵੱਖਰੀਆਂ ਹਨ
- ਤੁਲਨਾਤਮਕ ਸ਼ਬਦਾਵਲੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ (ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਵੱਡਾ, ਛੋਟਾ, ਲੰਮਾ, ਛੋਟਾ ਆਦਿ)
- ਆਬਜੈਕਟ ਦੇ ਦੋ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿਚ ਗਿਣਤੀ ਦੀ ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ।

ਅਰੰਭਕ ਸੰਖਿਆ ਲਈ ਕੁਝ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ

ਵਰਗੀਕਰਣ

ਵਰਗੀਕਰਣ ਕਿਸੇ ਵੀ ਧਾਰਨਾ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਰੰਗ, ਆਕਾਰ, ਆਕਾਰ, ਜਾਨਵਰ, ਆਵਾਜ਼ਾਈ, ਆਦਿ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ ਕਹੋ, ਬੱਚਿਆਂ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ ਸਾਰੇ ਪੀਲੇ ਪੱਤੇ ਇਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖਣ ਲਈ, ਅਤੇ ਹਰੇ ਪੱਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪਾਸੇ ਪਾਸੇ। ਤੁਸੀਂ ਸਧਾਰਣ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤ ਵਿੱਚ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ ਅਸਲ ਆਬਜੈਕਟ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਕਈ ਵਰਗੀਕਰਣ ਦੇ ਨਾਲ। ਤੁਹਾਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ ਇਕੋ ਮਾਪਦੰਡ ਨਾਲ ਅਰੰਭ ਕਰਨਾ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਦੇ ਜਾਂ ਦੋ ਤੋਂ ਵੱਧ ਵੱਲ ਜਾਣਾ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਮਾਪਦੰਡ, ਬੱਚੇ ਨੂੰ ਪੀਲੇ ਅਤੇ ਹਰੇ ਦੇ ਵਰਗੀਕਰਣ ਲਈ ਆਖਣਾ ਫੈਬਰਿਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ, ਦੋ ਜਾਂ ਵਧੇਰੇ ਗੁਣਾਂ ਤੇ ਚਲਦੇ ਹੋਏ, ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਵੱਡੇ ਪੀਲੇ ਫੈਬਰਿਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ ਅਤੇ ਛੋਟੇ ਹਰੇ ਫੈਬਰਿਕ ਦੇ ਟੁਕੜੇ। ਇਕ ਵਾਰ ਇਕ ਬੱਚਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਠੋਸ ਵਸਤੂਆਂ ਦਾ ਵਰਗੀਕਰਨ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ, ਫਿਰ ਹੁਨਰ ਨੂੰ ਮਜ਼ਬੂਤ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਹੈ ਅੱਗੇ, ਤਸਵੀਰਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੋਰਾਫੇਰੀਆਂ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਦੇ ਹੋਏ।

ਤੁਲਨਾ ਕਰੋ ਅਤੇ ਸੀਰੀਏਸ਼ਨ

ਬੱਚਿਆਂ ਦੇ ਸਾਹਮਣੇ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦੇ 5-6 ਪੱਤੇ ਰੱਖੋ। ਪੁੱਛੋ ਬੱਚੇ (ਇਕ-ਇਕ ਕਰਕੇ) ਕ੍ਰਮਬੱਧ ਕਰਨ ਅਤੇ ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਅਤੇ ਛੋਟਾ ਪੱਤਾ। ਫਿਰ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ 3 ਹੋਰ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਆਕਾਰ ਦੇ ਪੱਤੇ ਦਿਓ ਅਤੇ ਉਹਨਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਅਨੁਸਾਰ ਸੀਰੀਅਟ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ ਅਤੇ ਇਸਦੇ ਉਲਟ। ਜਦੋਂ ਬੱਚੇ 3 ਪੱਤੇ ਸੀਰੀਅਟ ਕਰਨ ਦੇ ਯੋਗ ਹੁੰਦੇ ਹਨ, ਨੂੰ ਵਧਾਓ ਪੱਤਿਆਂ ਦੀ ਗਿਣਤੀ।

ਪੈਟਰਨਿੰਗ

- ਸਥਾਨਕ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਬਲਾਕ, ਮਣਕੇ ਅਤੇ ਹੋਰ ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰੋ ਤਰਕ ਅਤੇ ਛਕਣ ਦੇ ਹੁਨਰ। ਉਦਾਹਰਣ ਵਜੋਂ, “ਬੈਂਡਿੰਗ ਅਤੇ ਰੰਗ ਦੀ ਵਰਤੋਂ ਕਰਕੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਨਮੂਨਾ”।
- ਪੈਟਰਨ ਜਾਂ ਨਕਲ ਕਰਨ ਦੇ ਪੈਟਰਨ ਦੀ ਪਾਲਣਾ ਕਰੋ।
- ਪੈਟਰਨ ਪੂਰਾ ਕਰਨਾ।

ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੋਚ

- ਕ੍ਰਮਵਾਰ ਸੋਚ ਕਾਰਡ ਜੋ ਬੱਚੇ ਆਯੋਜਿਤ ਕਰਦੇ ਹਨ ਘਟਨਾ ਦੇ ਤਰਕਸ਼ੀਲ ਲੜੀ ਅਨੁਸਾਰ। ਨੂੰ ਛੱਡ ਕੇ ਉਤਸ਼ਾਹਿਤ ਕਰੋ ਆਬਜੈਕਟ ਜਾਂ ਕਾਰਡ ਦੀ ਸਹੀ ਜਗ੍ਹਾ।
- 1 ਅਤੇ 10 ਦੇ ਵਿਚਕਾਰ ਤਿੰਨ ਅੰਕਾਂ ਦਾ ਕ੍ਰਮ ਜੁਥਾਈ ਦੁਹਰਾਉਣਾ।
- ਅੱਗੇ ਕੀ ਆਉਂਦਾ ਹੈ? - “ਬਾਂਦਰ, ਬਾਂਦਰ, ਤਿਤਲੀ, ਬਾਂਦਰ, ਬਾਂਦਰ,…” (ਬੱਚਾ ਕਹਿੰਦਾ ਹੈ, “ਬਟਰਫਲਾਈ”।)
- ਸੀਰੀਅਸ: - ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਕ੍ਰਮ ਵਿੱਚ ਰੱਖਣਾ (ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ ਤੋਂ ਛੋਟੇ, ਸਭ ਤੋਂ ਵੱਡੇ) ਛੋਟਾ ਅਤੇ ਘੱਟ)

ਸਮੱਸਿਆ ਹੱਲ ਕਰਨ ਦੀ ਮੁਹਾਰਤ

- ਸਮੱਸਿਆਵਾਂ ਹੱਲ ਕਰਨ ਵਾਲੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲਰਾਂ ਨੂੰ ਮੁਢਲੇ ਵਿਕਾਸ ਵਿਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰਦੀਆਂ ਹਨ ਸਮੱਸਿਆ ਨੂੰ ਸੁਲਝਾਉਣ ਦੇ ਹੁਨਰ ਅਤੇ ਹੱਥ-ਅੱਖ ਤਾਲਮੇਲ। ਪੂਰਾ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੈ ਸਧਾਰਣ ਜਿਗਸ ਪਹੋਲੀ ਸ਼ੁਰੂ ਵਿਚ ਅਤੇ ਹੌਲੀ ਹੌਲੀ ਇਕ ਮੁਸ਼ਕਲ, ਲਈ ਉਦਾਹਰਣ ਦੇ ਲਈ, ਦੋ ਟੁਕੜੇ ਬੁਝਾਰਤ ਤੋਂ 5-6 ਟੁਕੜੇ ਦੀ ਬੁਝਾਰਤ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰੋ। ਬੁਝਾਰਤ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਵਿੱਚ ਰਵਾਇਤੀ ਇਨਸੈੱਟ ਬੋਰਡ (ਆਕਾਰ, ਜਾਨਵਰ, ਆਵਾਜ਼ਾਈ, ਪੰਛੀ, ਫਲ)

ਚਿੰਤਨ ਪ੍ਰਸ਼ਨ

ਹੋਰਾਫੇਰੀ ਵਾਲੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਸੰਭਾਲ ਕੇ ਬੱਚੇ ਕਿਵੇਂ ਸਿੱਖ ਸਕਦੇ ਹਨ?

ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਦੂਜੇ ਵਿਸ਼ੇ ਦੇ ਖੇਤਰਾਂ ਵਿਚ ਅੰਕਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਨੂੰ ਏਕੀਕ੍ਰਿਤ ਕਰਦੇ ਹੋ? ਇਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚੋ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਯੋਜਨਾਬੰਦੀ ਅਤੇ ਹਾਇਤਾ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ

ਖੁਸ਼ਹਾਲ ਢੰਗ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਅੰਕਾਂ ਵਿਚ ਸਿੱਖਣਾ। ਤੁਸੀਂ ਭਾਸ਼ਾ ਅਤੇ ਕਿਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੇ ਮੌਕੇ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੇ ਹੋ ਤੁਹਾਡੇ ਸਕੂਲ ਵਿਚ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅੰਕਾਂ ਦੀ ਸ਼ੁਰੂਆਤ। ਉਦਾਹਰਣ ਲਈ, ਕਲਾਸਰੂਮ ਡਿਸਪਲੇਅ ਨੂੰ ਇਸ ਤਰੀਕੇ ਨਾਲ ਯੋਜਨਾਬੱਧ ਕੀਤਾ ਗਿਆ ਹੈ ਕਿ ਬੱਚੇ ਪ੍ਰਿੰਟ ਵੇਖ ਸਕਦੇ ਹਨ? ਕੀ ਇਹ ਅੱਖ ਦੇ ਪੱਧਰ 'ਤੇ ਹੈ? ਉਹ ਕਿੱਥੇ ਹੋ ਸਕਦੇ ਹਨ ਨੰਬਰ ਚਿੰਨ੍ਹ ਵੇਖੋ?

ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਚਾਰ ਸਮੂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਵੰਡੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਨੂੰ ਸਮੱਗਰੀ ਦਿਓ ਅਤੇ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਅਤੇ ਅਭਿਆਸ ਕਰਨ ਲਈ ਆਬਜੈਕਟ। ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰੋ ਵੱਖ ਵੱਖ ਅਕਾਰ ਦੇ ਆਬਜੈਕਟ, ਸ਼ਕਲ, ਰੰਗ ਅਤੇ ਜਾਨਵਰ / ਦੀ ਤਸਵੀਰ ਪੰਛੀ / ਟ੍ਰਾਂਸਪੋਰਟ, ਵਸਤੂਆਂ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਟਵਿੰਗਸ / ਸਟਿਕਸ / ਪੈਨਸਿਲ, ਆਦਿ ਵੱਖ-ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਕਰਨ ਲਈ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਦਿਓ ਵਰਗੀਕਰਣ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਦਿੱਤੇ ਮਾਪਦੰਡ, ਤੁਲਨਾ, ਸੀਰੀਅਸ, ਪੈਟਰਨ ਪੂਰਾ ਹੋਣ ਆਦਿ ਵਾਤਾਵਰਣ ਦੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੂੰ ਉਜਾਗਰ ਕਰੋ ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਫੁੱਲ, ਪੱਤੇ, ਬੀਜ, ਆਦਿ ਕੰਮਾਂ ਲਈ ਵਰਤੇ ਜਾ ਸਕਦੇ ਹਨ। ਗਣਿਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗਣਿਤ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਦੀਆਂ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਸਾਂਝੀਆਂ ਕਰੋ ਅਤੇ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੀ ਮਹੱਤਤਾ।

ਗਤੀਵਿਧੀ 2

ਬਾਹਰ ਗਣਿਤ / ਨੰਬਰਾਂ ਦੀ ਪੜਚੋਲ: ਆਪਣੇ ਭਾਗੀਦਾਰਾਂ ਨੂੰ ਵੰਡੋ ਦੋ ਦੋ ਸਮੂਹ ਵਿੱਚ। ਇਕ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਉਦਾਹਰਣਾਂ ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ
ਬਾਹਰੀ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ ਜਿਸ ਦੁਆਰਾ ਉਹ ਜਲਦੀ ਉਤਸ਼ਾਹਤ ਕਰਨਗੀਆਂ ਗਣਿਤ, ਅਤੇ ਦੂਜੇ ਸਮੂਹ ਨੂੰ ਇਕਾਈ / ਦੀ ਸੂਚੀ ਬਣਾਉਣ ਲਈ ਕਹੋ
ਸਮੱਗਰੀ / ਕਿਤਾਬਾਂ ਅਤੇ ਹੋਰ ਸਰੋਤ ਜੋ ਉਹ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਗੇ ਗਣਿਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਗਣਿਤ ਦੇ ਵਿਕਾਸ ਲਈ। 15-20 ਦੇਵੇ
ਇਸ ਕੰਮ ਨੂੰ ਪੂਰਾ ਕਰਨ ਲਈ ਮਿੰਟ। ਫਿਰ ਦੋਵਾਂ ਸਮੂਹਾਂ ਨੂੰ ਕਰਨ ਲਈ ਕਹੋ ਆਪਣੇ ਕੰਮ ਦੀ ਪੇਸ਼ਕਾਰੀ।

ਗਤੀਵਿਧੀ 3

ਗਣਿਤ ਦੀ ਤਿਆਰੀ ਅਤੇ ਅਰੰਭਕ ਗਣਿਤ ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ: ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ -1 ਲਈ ਤਰੱਕੀ ਵਿੱਚ ਘੱਟੋ ਘੱਟ ਇੱਕ ਗਤੀਵਿਧੀ ਦਾ ਪ੍ਰਦਰਸ਼ਨ ਕਰੋ (3 ਤੋਂ 4 ਸਾਲ ਦੇ ਬੱਚੇ) ਅਤੇ ਪ੍ਰੀ ਸਕੂਲ -2 (4 ਤੋਂ 5 ਸਾਲ ਦੀ ਉਮਰ ਦੇ) ਬੱਚੇ)। ਆਪਣੇ ਅਧਿਆਪਕਾਂ ਨੂੰ ਇਹ ਸਮਝਣ ਦਿਓ ਕਿ ਕਿਵੇਂ ਵਾਧਾ ਕਰਨਾ ਹੈ ਕਿਸੇ ਵੀ ਹੁਨਰ ਜਾਂ ਸੰਕਲਪ ਤੇ ਕਿਰਿਆਵਾਂ / ਕਾਰਜਾਂ ਦੀ ਗੁੰਝਲਤਾ। ਇਹ ਬੱਚਿਆਂ ਦੀ ਪ੍ਰਗਤੀ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗੀ ਸਿੱਖਣ। ਇਹ ਸਭ ਲੋੜੀਂਦੀ ਜਲਦੀ ਪ੍ਰਾਪਤ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸਹਾਇਤਾ ਕਰੇਗਾ ਸਿੱਖਣ ਦੇ ਨਤੀਜੇ।

ਗਤੀਵਿਧੀ 4

ਪੂਰਵ-ਸੰਕਲਪਾਂ / ਸੰਖਿਆਵਾਂ ਦੇ ਅਧਾਰ ਤੇ ਇੱਕ ਹਫਤਾਵਾਰੀ ਯੋਜਨਾ ਬਣਾਓ

ਮੁਲਾਂਕਣ (ਸਵੈ-ਜਾਂਚ ਅਭਿਆਸ)

ਤੁਸੀਂ ਵਿਅਕਤੀਗਤ ਪ੍ਰਤੀਬਿੰਬ ਲਈ ਹੇਠਾਂ ਦਿੱਤੀ ਸੂਚੀ ਨੂੰ ਵਰਤ ਸਕਦੇ ਹੋ, ਸਮੂਹ ਵਿਚਾਰ ਵਟਾਂਦਰੇ ਲਈ, ਜਾਂ ਤਰੱਕੀ ਨੂੰ ਟਰੈਕ ਕਰਨ ਦੇ ਤਰੀਕੇ ਵਜੋਂ
ਜਿਵੇਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਮਾਸਟਰ ਟ੍ਰੇਨਰ ਵਜੋਂ ਹੁਨਰ ਵਿੱਚ ਸੁਧਾਰ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਤੁਹਾਡੇ ਜਾਣ ਤੋਂ ਬਾਅਦ ਮੋਡੀਉਲ ਦੁਆਰਾ, ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਜਿਹੜੀਆਂ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹਨ ਉਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਵਿਰੁੱਧ ਨਿਸ਼ਾਨ ਲਗਾਓ ਹੇਠ ਦਿੱਤੀ ਸੂਚੀ ਵਿੱਚੋਂ ਸਮਝਿਆ ਗਿਆ।
ਆਇਟਮ

ਲੜੀ ਨੰ।	ਆਇਟਮ	ਟਿਕ ਕਰਨ ਲਈ ਸਥਾਨ
1.	ਮੁਢਲੀ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਅਰੰਭਕ ਸੰਖਿਆ ਦੇ ਲਾਭ	
2.	ਅਰੰਭਕ ਸਾਖਰਤਾ ਅਤੇ ਗਣਿਤ ਲਈ ਅਮੀਰ ਵਾਤਾਵਰਣ ਛਾਪੇ	
3.	EL ਅਤੇ EN ਲਈ ਪੈਡਾਗੋਗੀਕਲ ਅਭਿਆਸ	

4.	ਵੱਖ ਵੱਖ ਕਿਸਮਾਂ ਦੇ ਸਮੂਹਕ ਅਭਿਆਸ	
5.	ਭਾਸ਼ਾ ਦੀਆਂ ਕੁਸ਼ਲਤਾਵਾਂ	
6.	ਨੰਬਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਗਤੀਵਿਧੀਆਂ	
7.	ਭੂਮਿਕਾ ਨਿਭਾਂਦੇ	

REFERENCES

ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਨ

ਮਹਿਲਾ ਅਤੇ ਬਾਲ ਵਿਕਾਸ ਮੰਤਰਾਲੇ (ਐਮਡਬਲਯੂਸੀਡੀ)। ਰਾਸ਼ਟਰੀ ਅਰਲੀ ਬਚਪਨ ਦੀ ਦੇਖਭਾਲ ਅਤੇ ਸਿੱਖਿਆ ਨੀਤੀ (NECCE), ਦੀ ਸਰਕਾਰ

ਭਾਰਤ, 2013।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ। ਵਿਭਾਗ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਪਧਨੇ ਕੀ ਸਮਾਜ ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2008।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ। ਵਿਭਾਗ ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨ, ਲਖਨੋ ਕੀ ਸ਼ਰੂਤ- ਏਕ ਸੰਵਾਦ। ਨਵਾਂ ਦਿੱਲੀ 2013।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ। ਮਿਸਾਲ ਨੈਸ਼ਨਲ ਈਸੀਸੀਈ ਪਾਠਕ੍ਰਮ ਨੂੰ ਲਾਗੂ ਕਰਨ ਲਈ ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਫਰੇਮਵਰਕ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2015।

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ। ਦਿਸ਼ਾ ਨਿਰਦੇਸ਼ ਪ੍ਰੀ-ਸਕੂਲ ਸਿੱਖਿਆ ਲਈ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2019 (ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ)

ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ। ਪ੍ਰੀ- ਸਕੂਲ ਪਾਠਕ੍ਰਮ, ਨਵੀਂ ਦਿੱਲੀ, 2019 (ਪ੍ਰੈਸ ਵਿੱਚ)।
Soni, Romil। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਐਂਡ ਟ੍ਰੇਨਿੰਗ, ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਛੋਟੇ ਕਦਮ – ਤਿਆਰੀ ਪੜ੍ਹਨ, ਲਿਖਣ ਅਤੇ ਨੰਬਰ ਤਿਆਰ ਕਰਨ ਲਈ ਸਰਗਰਮੀਆਂ, 2005।

ਵੈੱਬ ਸਰੋਤ

Chandra, Reetu। ਸੀ।ਆਈ।ਈ।ਟੀ। ਨੈਸ਼ਨਲ ਕੌਂਸਲ ਆਫ ਐਜੂਕੇਸ਼ਨਲ ਰਿਸਰਚ ਅਤੇ ਸਿਖਲਾਈ। ਐਲੀਮੈਂਟਰੀ ਸਿੱਖਿਆ ਵਿਭਾਗ, ਵੀਡੀਓ ਫਿਲਮ

“KhulaAakash”। 2014।

<https://www.youtube.com/watch?v=1XjDHOrcJyw>